

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 87-7 ARALIK 1976

5 TL.

GERİDE KALAN:
"UMUDUMUZ
ECEVİT."

DEDİLER Kİ...

Benim İçin Mühim Olan Ecevit

"CHP'nin tüzüğü şöyle olmuş, programı böyle olmuş, Genel Sekreterliğe falan, Yönetim Kurulu'na falan seçilmiş, CHP'ye umut bağlayan halkın bu konulara fazla önem verdiğini sanmıyoruz. Kanımızca halkın kurultaydan beklediği Ecevit simgesine kendi yapısı içinde demokratik yollardan çözme başarısı bir çalışma ekibi kurarak, görevini tamamlaması, önümüzdeki seçimlere birlik ve beraberlik duyguları içinde daha iyi hazırlanacağına dair taraftarlarına güvene sağlamasıdır."

Nadir Nadi, Cumhuriyet, 28 Kasım Pazartesi

Benim İçin de...

"Yoksa Ankara'da Atatürk Spor Sarayının dışına bakınız. Kimse Ecevit'in başkanlığındaki CHP'nin Genel İdare Kurulu üyelerinin kimler olacağını o kadar fazla merak etmiyor. Ecevit'in başkanlığındaki CHP, bizi MC cezasından ne zaman kurtaracak onu bekliyor."

Altan Öymen, Cumhuriyet, 28 Kasım Pazartesi

Halk Ne Zaman Başka Bir Örgütün Çevresinde Toplanmaya Hak Kazanır?

"...çözüm yolu bir ekibin tasfiye edilerek öbür ekibin işbaşına getirilmesi değildir. Yapılacak iş örgütle oluşan dengeli, olanca eşitlik ve ustalıkla, parti yönetimine yansımaktır..."

"...Eğer CHP bu seçimi kazanamazsa işte o zaman ne Genel Merkez ekibi kalır, ne de Baykal ekibi... O zaman halk bir başka örgütün çevresinde toplanmaya hak kazanır."

Uğur Mumcu, Cumhuriyet, 29 Kasım Pazartesi

Dünyanın En İyi Başbakanı

"O sırada zinde kuvvetler CHP Genel Başkanına başbakanlık görevini vermek istemiyorlardı. Bunun üzerine görevde kaldım ve birkaç arkadaşla bir araya geldik. Çaba sarfettik, Genel Başkanımız başbakan oldu. Hem de dünyada ender görülen bir başbakan oldu."

Orhan Eyüboğlu, Kurultayın ikinci günü yaptığı konuşmadan.

Ya Daha Beteri Çıkarsa?...

"Unutulmasın ki, Baykal, CHP içinde oluşan muhalefetin en 'ilimli' lideridir. Muhalefet, bundan sonraki kurultaylara keskin çizgilerle ve daha 'radikal' liderlerle çıkabilir."

Bu birikimi görmezlikten gelmek mümkün müdür?..."

Uğur Mumcu, Cumhuriyet, 29 Kasım Pazartesi

Bir Gün Sonra...

"...Parti örgütünde bir ideolojik muhalefet birikimi vardır. Bu birikim, henüz liderini bulamamıştır."

"... Parti içindeki her ileri adım Sayın Ecevit tarafından ortaya atılıyor. Zaman zaman öyle görüyoruz ki, Ecevit parti içi solu'nun görevini de kendisi yerine getiriyor."

Uğur Mumcu, Cumhuriyet, 1 Aralık Çarşamba

Türkiye'nin Tek Devrimcisi

"Sağdaki faşistler ayağa kalkarken, kendilerine solcu diyen, devrimci diyen bazı kişiler de onlar gibi bir davranış içine girmişlerdir. Türkiye'de tek ve gerçek bir devrimci vardır. O da Bülent Ecevit'tir."

Teoman Köprülüler, Kurultayın ikinci günü yaptığı konuşmadan

Alternatif Yetişiyor

"Ve birden görüldü ki, Kırkoğlu dayanabilirse, beklemeye göze alırsa ve tabii rahat bırakılırsa, CHP içinde hiç yok sanılan, var olamaz sanılan Ecevit'e rakip olabilecek bir Genel Başkanlık alternatifi vardır."

İlhami Soysal, Vatan, 29 Kasım Pazartesi

Yepyeni Bir Başyazı Yöntemi

"Bu yazı 'Özgür İnsan Dergisi'nin başın çıkan kon sayısının yayınlanan İsmail Cem'in CHP programına ilişkin tartışmasız son bölümünden alınmıştır."

Politika 29 Kasım Başyazar İsmail Cem'in "CHP'nin Yeni Programı" başlıklı başyazısının sonundaki not.

CHP'de Varsın Anti-Demokratik Uygulamalar Olsun...

"...Ne var ki parti içi demokrasiyi yaralayan Genel Merkez tutumunun karşısına çıkan ekiplerin soyut yöntem tartışmalarından ve anti-demokratik uygulamalardan öteye bir şikayetleri yoktur. 1976 Türkiye'sinde geniş halk yığınlarının özlemleri, CHP içindeki örgütsel demokraside değil, tüm ülkedeki demokrasiyi içermektedir."

Cumhuriyet, Olayların Ardındaki Gerçek, 30 Kasım Salı

CHP'ye Kâtip Aranıyor

"50 Yaşındaki Ecevit'in yanında da onun fiziki açığını kapatmak, parti'nin genel stratejisi dışındaki politikasını çizip uygulamak, onun yerine konuşmak için bir 'ikinci adam' olması gereği mi doğmuştur?"

...Ecevit'in yaşı 86 değil, 50'dir...

Partinin Ecevit'ten sonraki kademesini teşkil edecek sekreteryaşının başta gelen görevi, Ecevit'in yaptığı işlere benzer işler yapmak değil, önceki işleri yapmaktır. Yani, örneğin halkın seçmen kütüklerine yazılıp yazılmadığını kontrol edip yanlışlıkları, ya da sahtecilikleri zamanında düzeltilecek örgütü kurmak."

Altan Öymen, Cumhuriyet, 30 Kasım Salı

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ YORUM VE YORUM DERGİSİ

Sahibi:

Nispet SARGIN

Genel Yayın Yönetmeni:

Osman SAKALBİZ

Yazı İşleri Müdürü:

Metin ÇULHAOĞLU

Teknik Sekreter:

Bülent ARTANLI

YÖNETİM:

Konur Sokak 15/8 Kızılay

Ankara Tel: 17 45 81

İSTANBUL BÜROSU:

Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş

İstanbul Tel: 26 35 67

İzmit

İstanbul

İzmir

Eskişehir

Bursa

Adana

Diyarbakır

Yusuf ALTINTAŞ

Hacı KANTARCI

Cüneyt BAYGÜN

Vedat BARANOĞLU

Cengiz KOÇ

Geyhan CAN

Nurettin ÜZVARIŞ

Posta Çeki: YÜRÜYÜŞ Dergisi, 100234

ABONE KOŞULLARI

Yıllık : 200 TL 6 Aylık: 100 TL

İLAN KOŞULLARI:

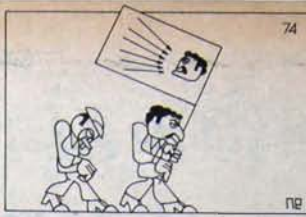
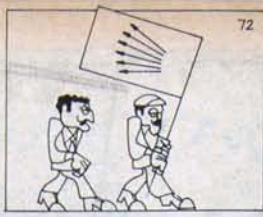
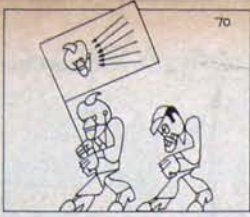
Arka Kapak (Renkli) : 13.000 TL

Arka Kapak (Siyah beyaz) : 12.000 TL

İç sayfalarda sütun santimi : 40 TL

Yayın İlanları % 50 indirimlidir.

Baskı: Daily News Web-Ofset Tesisi

GERİDE KALAN: "UMUDUMUZ ECEVİT."

YALÇIN KUÇUK

Önce DİSK üst yönetimiyle ilgili olarak yaratılan havayı hatırlamak gerek. DİSK, sosyalist hareketin bağrından çıktı. DİSK yöneticileri, sosyalist gelişim ve birikimin gerisinde kaldılar. Ancak uzunca süre, kendilerini aşan sosyalist hareketin düşman tutumlarını açıklayamadılar. Bu süre içinde sosyalist hareketin dışındaki "sol" ve ileriler için "sendika ağaları" yakıştırmasından başka bir değerlendirmeye layık görülmediler. 1975 yılı Mayıs ayına kadar. 1975 Mayıs ayında DİSK Genel Kurul'u toplandı. Burada, DİSK'i kayıtsız şartsız bir CHP örgütü haline getirmek isteyenler yenildi. Böyle bir karar çıkarılmadı. Ancak Genel Kurul'dan sonra DİSK yönetimini elde edenler, DİSK ilkerlerini çiğneyerek, en son Genel Kurul'un kararını bir kenara atarak DİSK'i Halk Partisi'nin ve Halk Partisi aracılığıyla da burjuvazinin peşine takma girişimlerini hızlandırdılar. İşte bundan sonra DİSK üst yönetimiyle ilgili edebiyat ortaya çıktı. O güne kadar DİSK yöneticilerini "sendika ağaları" olarak niteleyenler birdenbire DİSK üst yönetiminin, işçi sınıfının "zeki ve yetenekli temsilcileri" olduklarını anlayıyorlardı. DİSK üst yönetimi "öksürse" övgüye layık gördüler. Sosyalist hareketin dışındaki "sol" için, sosyalist havalı ve cuntacılarla birlikte, "umudumuz DİSK üst yönetimi" edebiyatı başladı.

Uzun sürmedi. Balon patladı. Neden ve nasıl patladığı biliniyor. Sosyalist hareketi durdurmak için, tutunacak etek arayan sosyalist havalıleri de kullanarak, burjuvazinin şişirdiği balonu, olayların gelişiminin geçerli değerlendirmesini yapan sosyalist hareket söndürdü. Biliniyor. Üzerinde duruldu. İlerde daha çok duralacak. Burada artık kurumuş olan "umudumuz DİSK üst yönetimi" edebiyatının ayrı bir yeri var. "Umudumuz Ecevit" kavramının bir edebiyata dönüşüne açıklık getiriyor. "Umudumuz Ecevit" sloganının "Halk" içinde doğduğunu söylemek mümkün. Böyle başladı. Şimdi edebiyata dönüştü. Ecevit, bir yandan, sermayeye güvence akınının; diğer yandan, CHP'nin tabanındaki demokrat öğelerin tasfiyesi girişimlerinin başı olarak ortaya çıkmış "Umudumuz Ecevit" sloganı ayrı bir canlılık kazandı. CHP'nin bütünlüğü, parti içinde ve dışındaki gelişmeler bir kenara atılmak istendi. Bütün tutarsızlıklar, bütün tehlikeli bağlantılar, gıyotini andran yeni tüzük, İncil'den damlalar niteliğindeki yeni program, "Umudumuz Ecevit" örtüsü ile örtüldü. Olmadı. Ecevit'in listesi yüzde beşlik bir çoğunlukla seçildi. Muhalefet oyları, Ecevit'in ağırlığına karşı verildi. Bunu, verenler de, Ecevit de çok iyi biliyor.

Şimdi olayların başlangıcına dönülebilir. CHP içinde tartışma 1976 Mart ayında, Merkez Yönetim Kurulu'nda başlanan bir yerle ilgili seçimler nedeniyle patladı. Baykal ve Eyyüboğlu grupları seçime tek adayla girdiler: Uğur Alacakaptan. Ancak seçim başlar başlamaz Eyyüboğlu, o ana kadar ismi geçmeyen bir başka kimseyi çıkardı ve seçti. YÜRÜYÜŞ, olayı anında, şöyle değerlendirdi: "Parti Meclisi'ndeki seçimde Uğur Alacakaptan, merkez yönetiminin adayı olarak geliyor. Seçimin yapılacağı zamana kadar Alacakaptan, aynı zamanda Orhan Eyyüboğlu'nun da adayı. Diğer aday tam seçim zamanında çıkıyor. Şimdi hatırlanmalı Ecevit, politikada "düstür kişiliği" ile ünlü. Bu yüzden Eyyüboğlu'nun, Ecevit'in tepkisini ölçmeden, son anda anlaşılması adaydan başka bir aday çıkarmak gibi Ecevit'in kişiliğine 'ters düşen' bir oyuncu girebileceğini düşünmek çok zor. Bu tepkinin, önceden ölçülmüş olduğuna inanmak gerekiyor." (CHP'de Sermaye Güvence. YÜRÜYÜŞ, 16 Mart 1976) Bugün Uğur Alacakaptan'a ne Ecevit'in, ne de Eyyüboğlu-Topuz ikilisinin bir tirazı olmadığı keskin ortaya çıktı. Alacakaptan, Ecevit'in tartışmasız bir biçimde desteklediği Eyyüboğlu-Topuz ekibinin listesinden Genel Yönetim Kurulu'na girdi.

Kişilik edebiyatı, ne olayların başlangıcını açıklamaya, ne de gelişimini örtmeye yarar. Nesnel durum, olaylar ve gelişimi, kişilerin tutumlarını ve bu tutumlarıdaki değişimleri açıklamaya yarar. Nesnel durum ve olayların gelişimi göze batacak boyutlara ulaşıncaya kadar kişilik edebiyatı ortaya çıkıyor. Bugün ortaya çıktığı gibi. CHP içindekilerin, sosyalist hareketin dışındakilerin söyledikleri bunlar: Tüzük önemli değil. CHP programının, sermayeyi ürkütmecek biçimde "yumuşatılması" önemli değil. Yasaları ve tüzüğü zorlayarak uygulanan işlemler de önemli değil. Yaşaları ve tüzüğü zorlayarak uygulanan tasfiyeler de önemli değil. Yapılan eleştirilere karşı gösterilen hazımsızlıklar da önemli değil. Tek önemli olan Ecevit'in kişiliği. Sormak gerek: Ecevit'in kişiliği bu kadar önemli ve ağırlıklı ise bütünüyle "kişisel" olduğu iddia edilen bir muhalefetin bu kadar çok olmasını neden önlenemedi? Kendi partisi içinde, üstelik kişisel olduğu iddia edilen sorunları çözemeyen tek güvence, Türkiye'de demokratikleşme sürecinin karşısına çıkacak çok somut ve maddesel sorunu nasıl çözecek?

Sermaye, her zaman gerçekçi oldu. Kendi sınıfsal mantığı içinde. Öyle kişilerin rolünü pek abartmaz. Kişileri örgütü ile birlikte değerlendiriyor. Baykal ve arkadaşları CHP yönetiminden ayrılmışa İşveren Sendikaları Konfe-

derasyonu Başkanı, hoşnutluğunu gizlemek ihtiyacını duymadı. Halil Tunç, Ecevit'le yaptığı bir görüşmeden sonra CHP içinde tasfiye yapılması gereğini televizyondan duyurdu. DİSK üst yönetimi Eyyüboğlu-Topuz ekibinin şekli muhalefeti olduğu artık herkesce kabul edilen bir adaya destek oldu. Bütün bunlar, örgütsüz liderliğin güvence olamayacağını gösteriyor.

Sermayeyi kandırmak mümkün değil. Kelimeleri "yumuşatarak" sermaye sınıfını kandırmak mümkün olmaz. Sermaye ne yapılacağına bakar. Her yabancı sermayeli ortaklık Türkiye toplumunun dışa bağımlılığını artırır. Her program, "Türkiye'nin dış bağımlılığını artırmayacak" yabancı sermayeden yana olduğunu belirtir. Sermaye, edebiyatın bu yanını ciddiye almaz. Çünkü böyle bir edebiyat AP hükümet programlarında da, mevcut plan ve programlarda da yer alıyor. CHP'nin yeni programında da yer alıyor. Sermaye bu, edebiyattan gocunmuyor. Sermaye için önemli olan "yabancı sermayenin bir zorunluluk olduğu" ifadesi. Böyle bir ifade CHP programında var. Sermaye için önemli olan dış ticaretin devletleştirilmesi. Böyle bir öneri CHP programında yok. Sermaye, kelimelerin yumuşatılmasına değil, somut önerilere bakar. Sermayeye güvence, kelimelerle değil, somut önerilerin varlığı veya yokluğu ile verilir.

Sermaye sınıfı, örgüte bakar. Örgütün içinde ve tabanında demokrat öğelerin var olup olmasına bakar. Artık Türkiye'de temelli ekonomik düzenlemeleri yapmadan, önemli tekelileri ortadan kaldırmadan demokratikleşme sürecinde adım atmak mümkün değil. Sosyalistler bunu kuramsal doğrularından ve somut durumların çözümlerinden çıkarıyorlar. Demokratlar ise deneme - yanılma yöntemi ile buluyorlar. Her somut durumlara karşılaştıkça yeni bir karar alma zorunluluğu ile karşı karşıya geliyorlar. Her somut karar, onları ya sermayeye ya da sosyalistlere yaklaştırıyor. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm üçlüsünün birliği buradan doğuyor. Bağımsızlık taraftarlarıyla demokratlar, bu yüzden, sosyalizme yakın duruma geliyor. Kendi somutunda sermaye sınıfı da bu üçlünün bilincinde. Bu yüzden demokrat olması gereken partilerin örgütüne bakıyor. CHP içindeki gelişmeler bu yüzden önem kazanıyor. CHP içinde muhalefetin liderliğini yapanların bu açıktıkta olup olmamaları pek önemli değil. Önemli olan ve keskin açık olan, CHP'nin tabanında demokrat öğelerin bulunması. Önemli olan CHP içinde önemli bir bölümün CHP içinde bir demokrasi mücadelesi sorununu görmesi. Önemli olan Ecevit'in, sermaye ile organik bağlara sahip bir ekibe bütün ağırlığı vermesine karşın, önemli sayıda delegenin oyları ile bu durumun açığa çıkması.

CHP kurtulmayı bitti. Geride kalan "umudumuz Ecevit" oldu. Kurultay'dan asıl yenik çıkan Ecevit oldu. Önemli sayıda delegenin desteğinden yoksun olarak Kurultay'dan ayrıldı. Ecevit, parti tabanının önemli bir bölümünün gerisinde kaldı. Bunun önemli bir başlangıç olması mümkün. Çünkü yönetime yeni gelen takviyeli eski ekibin burada duracağıni düşünmek pek zor. Eğer bugünkü güç dengesi devam edecek olursa ve CHP'nin 1977 yılında hükümet olma umudu gerçekleşirse, CHP Meclis Grubunun önemli bir çoğunluğunun bugünkü yönetime muhalif olanlardan oluşacağı anlaşılıyor. Tüzük uygulamalarında büyük bir alışkanlık ve Ecevit desteği kazanmış olan şimdiki yönetimin buna razı olup olmayacağı zaman gösterecek. Türkiye'de zaman hızlı geliyor. Burjuvazinin, CHP içindeki sorunu kısa bir zaman içinde çözmek istediği anlaşılıyor. Programla, takviye alan eski yönetimle sermayeye verilen güvencenin yeterli sayılması olasılığı pek az. CHP'de yeni tüzüğün yeni uygulamaları mümkün görünmüyor. Çok kısa bir zaman içinde görülecek.

Halk Partisi'nin geniş yığınların önüne çıkarılabileceği tek silahı kaldı: "Umudumuz Ecevit". Bu silah da, büyük ölçüde, geride kaldı. Geride kalma, Kurultay'da doğmadı. Kurultay'da somut bir görünüme kavuştu. "Umudumuz Ecevit", geniş yığınlar içinde doğdu. Geniş yığınlarla birlikte CHP tabanında depreme uğradı. Depreme uğradığını, büyük burjuvazi - CHP - DİSK üst yönetimi arasında çimento işlevini benimseneyen de anladı. Anladıkları için de geniş yığınlarla birlikte CHP tabanında sarımsı geçiren bu slogan, slogan geniş yığınlarca tutulduğu zamanla karşılaşılmayacak ölçüde, sahip çıktılar. Sermaye ile organik bağlarını güçlendirmeye önemli adimlar atan Halk Partisi'nin kütlelerle bağlarını başka türlü koruyamayacaklarını görüyorlar.

Mustafa Ekmekçi, Cumhuriyet Gazetesinin 2 Aralık 1976 tarihli sayısında şöyle yazdı: "Ama, Kurultay boyunca izlediydi. Ecevit'in 'Halkçı Ecevit' sloganlarıyla uyutulmak istendiği. Ecevit öksürse bile alkışlayanların Ecevit'i nerelere götürmek istediklerini düşünmüştüm. Acaba Ecevit de düşünüyor mu? CHP içinde ve CHP dışında bugün 'öksürse bile' kendisini alkışlayanların, genel sekreterliğine ve genel başkanlığına karşı çıkarılan olduğuna görmüyor mu? Nereden nereye? Ecevit de dahil, CHP içinde ve CHP dışında bu kadar 'kişilik' değişmesini anlamak kolay. Ama yine de kolaylıkla kabul etmemek gerek."

deki hoşnutsuzluklarında haklıydılar. Ancak, Genel Başkan Ecevit'in bu yönetim kabuğundan hoşnut olduğunu zaman zaman unuttuylardı.

Bu yönüde de, Ecevit'in bir genel sekreterden çok "Kاتب-i umumi" işlevi görece bir hey'et'inde olduğunu görmelikten geldikleri oluyordu.

Herşeye rağmen genel kurul, ilk gün çok çarpıcı bir işaret veriyordu. Kurultay Başkanlığı için yapılan seçimi muhalif aday ancak 134 oy farkıyla kaybediyordu.

Bunca kongre yolsuzluklarına rağmen aradaki fark sadece 134 oy idi. Örneğin bir İstanbul kongresinde demokratik yöntemlere sadık kalınsa, kurultay sonunda seçilen yöneticiler CHP hangarlarına itilmek zorunda kalacaklardı...

MADALYONUN ÖBÜR YÜZÜ...

Genel Başkanlığa yeniden seçilen Ecevit'e 1324 oy çıkıyordu. Sandıktan 83 geçersiz oy çıkmıştı. Bunun 34'ünün üzerinde herhangi bir isme rastlanmıyordu. Diğer geçersiz 49 oypusulasının üzerinde ise "Rahşan Ecevit" isminin okunduğu söyleniyordu...

Bu görüntüler, kurultaydan 450'ye karşı 900 ile çıkacaklarını tahmin eden genel merkezilere örgüt yapısında şifalı samar niteliği taşıyordu...

Daha önceki kurultaylarda yeri göğü inleyen "Umudumuz Ecevit" seslenişine bir kez bile tekrarlanmıyordu...

Sadece taktik planlarda ihtiyaç duyulduca "Halkçı Ecevit" demekle yetiniliyordu...

CHP içinde ciddi bir gücü temsil etmeyen Kâmil Kırkoğlu ise ifade ettiği düşüncelerin CHP'de "göstermelik" düzeye kaldığı sürece dinlenebileceğini kanıtlıyordu...

HEM AYDIN, HEM DÜŞMAN!

Kurultayı açış konuşmasıyla başlayan Ecevit çekilişi, programın kabulüne üzerine yaptığı konuşmayla en son sınırına çekiliyordu.

1973 yılında "Özgür İnsan" dergisinin çıkışıyla alevlenen aydın düşmanlığı bu konuşmayla ölçülerini zorlayacak derekeye vardınlıyordu. Bütün olgular, Ecevit yönetiminde, solda yapıp görünümle bırakarak CHP'nin sağa yönelişine anlamına gelmekteydi.

CHP'li delegeler: Huzursuzluk!

Eyüboğlu-Topuz ikilisine ve son çözüme Ecevit'e tercüman olan delegeler kurultayda yaptıkları konuşmalarında konuda bol bol örnekler sergilediler.

Yakın zamana kadar muhalif kanada mensup olan ve milletvekilliği vaadi aldıktan sonra Topuz'a çarkettikleri ileri sürülen Çatalca Belediye Başkanı Çağlayan Ege "Üniversitede iki evladı okuyan bir anne olarak" yaptığı konuşmada:

"Faşizm ülkemizde tıkrık tıkrık tırmanıyor" diyordu.

Elazığ'ın AP'li eski belediye başkanı, yeni CHP il başkanı Şükrü Kaçar "İktidara giden nurlu yolun Ecevit'in önderliğinde gerçekleşeceğini" belirttiikten sonra "Üniversitede okuyan bir çocuğun babası olarak şöyle sesleniyordu:

"Devrimci bir parti olarak iktidara gelmeye mecburuz. Bir gemi kalkıyor bu limandan. Biz bu gemiyi kaçırmayalım!"

Kongre oyunlarıyla kurultaya gelen eski CGP'li Kayseri İl Başkanı Mehmet Gümmüli'nün "Sayın Kurultayın devrimci delegeleri" şeklinde başlayan konuşması, Genel Başkanına yakışır biçimde devam ediyordu:

"... CHP'nin haremine, CHP'nin dışındaki solu sokmayacağız. Orası namusumuzdur!"

CHP, hiç de tabanı temsil etmeyen bir geri çekilişin hesabını bu komplekse ödetiyordu. Herisini ayrıntı idi...

YÜRÜYÜŞ VE ECEVİT AİLESİ

Rahşan Ecevit'in sahibi ve yazarı işleri müdüru olduğu onbeş günlük 'Umut' gazetesinin ilk sayısı çıktı. İkinci sayfasında "CHP dışındaki Sol Program Hakkında Ne Diyori?" başlıklı bir yazı var. YÜRÜYÜŞ'ün CHP Programı eleştirilerine cevap veriliyor. Çok normal. Yalnız, cevap yazısında "YÜRÜYÜŞ" adı geçmiyor. Bir "Dergi" ve Dergi'den alıntılar söz ediliyor. Buna da diyecek yok. Fakat "YÜRÜYÜŞ" adını geçirmeden YÜRÜYÜŞ'ün eleştirilerinin cevaplandırılmasının öyküsü için oldu. 'Umut' gazetesinde çalışan CHP'li gençler, yazının içinde bulunan "YÜRÜYÜŞ" kelimesinin çıkarılması istedikler. Bunu Rahşan Ecevit'e sordular. Rahşan Ecevit'in cevabı aynen şöyle: "İsmi kalacak, Bülent Ecevit isminin belirtilmesini özellikle istiyor."

İsmi çıkarıldı. 'Umut' gazetesi Kurultay'da dağıtıldı. Bülent Ecevit, Kurultay'da 'Umut' gazetesinin eksikliğini tanımladı. Program kabul edildikten sonra bir gece yarıya yapıldığı konuşmada YÜRÜYÜŞ'e ve yazarlarına bol bol yer ayırdı. "Yüksek tahsilli iktisatçıların" CHP Programını anlamayacağını söyledi. Halk Partilerinin, kendi dışındaki sola karşı "kompleksli" olmalarını istedi. Bunların CHP Programında yer alan teleferik önerisi ile alay ettiklerini ileri sürdü.

Rahşan Ecevit'in gazetesinde, YÜRÜYÜŞ'te yapılan eleştirilerde "Amerikan ders kitaplarını, ekonomi, sosyoloji ve politika bilimlerini, dünyayı ve Türkiye'yi yalnız ben iyi bilirim" havasının bulunduğu yazıldı. Türkiye İşçi Partisi ve YÜRÜYÜŞ'e karşı çeşitli grupçukların duyduğu "komplekslin" ifadesi olan bu iddianın CHP liderleri tarafından da benimsendiği anlaşılıyor. Kimse böyle bir iddia olamaz. Ama böyle bir kompleksin doğmasına yol açıyor diye, eleştirilerden de vazgeçilmez. YÜRÜYÜŞ, CHP programında yer alan "gelisme-bilyime" ayrımının ciddi bir ayrım olmadığını ve kendi ciddiyetsizliği içinde bu ayrımın Amerikan ders kitaplarında yer aldığı, kaynak göstererek, yazdı. Ecevit'in Kurultay'da yaptığı konuşmada "kompleks diyemeyim, bizim gelişme kavramımızı anlamazlar" cevabından başka birşey söylenmedi. Bu, cevap değil. Cevap olabilmeli için Amerikan ders kitaplarında yer alan ayrımı ile CHP programında yapılan ayrımın farklılığını ve daha da önemlisi CHP programındaki düşüncenin tutarlılığını gösterilmesi gerekir. Yoksa "bizi anlamazlar" veya "herşeyi kendileri bildiklerini iddia ederler" de-

mekle ve buna "bizim görüşlerimiz kitaplara sığmaz" yakıştırmasını eklemekle iş bitmez. Cevap verecekseniz doğru dürüst cevap verin.

Kurultay'da yaptığı gece yarıya konuşmasında Bülent Ecevit, "bizim teleferik önerimizle alay ediyorlar" diye yakındı. Olay şu. Makine Mühendisleri Odası'nın Sanayi Kongresi'nin ilk gününde, 12 Mart Öncesi ve Sonrası Sanayi konulu bir açık oturum düzenlendi. Buna Eskişehir Sanayi Odası Başkanı Mümtaz Zeytinioğlu, CHP İstanbul Senatörü Profesör Besim Üstünel ve yazarımız Yalçın Küçük katıldı. İlk söz yazımıza verildi ve İstiktilerle, 12 Mart öncesi ve sonrası sanayinin benzer ve ayrılık noktaları üzerinde duruldu. Zeytinioğlu, Sanayi Odaları Birliği'nin hazırladığı yeni raporu anlattı. CHP Senatörü ise bütün konuşmasını yeni CHP Programını açıklamaya ayırdı. CHP Senatörü Profesör Üstünel, CHP Programını tartışmaya getirdi.

Tartışma yapıldı. Yazarımız, CHP Programında dağılık köylere teleferik kurulacağını vaad edildiğini, halbuiki karayolcuların Türkiye'de teleferik kurulabilecek köy sayısının dört olduğunu söylediklerini belirtti. Dinleyiciler güldüler. CHP Senatörü, "teleferik önerisini kendisinin de gördüğünü, Programda çok daha ciddi önerilerin bulunduğu, CHP dışındaki aydınların ve özellikle aydınların daha ciddi eleştiriler yapmaları gerektiğini" işaret etti. Söz sırası tekrar gelince yazarımız, "teleferik önerisinin CHP Programında yer alan ve pek az somut öneriden birisi olduğunu, bu yüzden ciddiyetle üzerinde durulduğunu" söyledi. "Sosyalistler CHP'yi ciddiye alıyolar ve bunun için eleştiriyorlar, CHP'deki aydınların da CHP'yi ciddiye alması gerekir" dedi.

Açık oturumda dinleyiciler arasında Ecevit vakti. Tartışmanın bu bölümünde başında da yer almadı. YÜRÜYÜŞ'ün geçen sayısında yer alan yazıda da bu konu üzerinde durulmadı. Ama Ecevit için bu konuşum çok önemli olduğu anlaşıldı. Bülent Ecevit, Kurultay'da yaptığı konuşmada, bu noktanın üzerinde uzun-uzun durdu. "Teleferik önerimizle alay ediyorlar" dedi. Bu da cevap olmadı. Cevap, teleferik önerisinin yapılabildiğini ve ciddiyetini göstermekle olur. "Kendilerini akıllı ve bilgili sanıyorlar, komplekse kapılmayın" demekle olmaz. Söylenenlerin yanlış olduğunu göstermekle olur. Yoksa CHP liderleri de, sosyalist hareket karşısında diğer grupçukların durumuna düşerler...

DIYARBAKIR'DA ÖRTBAS EDİLMEK İSTENEN CİNAYET

YÜRÜYÜŞ'ün bundan önceki sayılarında, Diyarbakır'da özellikle son aylarda yoğunlaşan gelişmeler üzerinde durulmuştu. MC'nin özellikle MSP kanadı tarafından turmandırılan olaylar zincirine geçtiğimiz günler içinde eklenen şiddet halkalarının yankısı sürüyor.

MTTB'li saldırganlar tarafından sürdürülen hareket kesilmiş değil. 23 Kasım'da Tıp Fakültesini hedef alan ve bir kaç koldan geliştirilen saldırı ile birlikte, gelişmeler daha da ilginç bir nitelik almaya başladı.

Sabah saatlerinde yapılan ilk saldırıdan sonra MTTB'liler geri çekilmişlerdi. Çekilen "öğrencilerin" ardından, devreye polis giriyordu. Polislin sis bombaları ve göz yaşartıcı bombalarla takviyesi olarak yürütüldü saldırının hedefi, Tıp Fakültesi ile sınırlı kalmadı. Saldırı, yaygınlaştırılarak, şehirdeki caddeleri ve bu arada halkı da kapsamına alacak boyutlara ulaştırıldı.

MC'nin ateşlediği fitilin ardı, bazı kişilerin gözaltına alınmalarıyla geldi. Göz altına alınanların arasında Diyarbakır Belediye Başkan Yardımcısı Kemal Ezber ve Mardin Kapısı Sağık Ocakçı doktoru Ergün de bulunuyordu.

Yukarıda adı geçenlerin gözaltına alınmalarında ilginç bir yan var. Ezber ve Ergün bir gün önceki saldırılar sırasında MTTB'li akıncılar tarafından komaya sokulan SSK doktoru arkadaşlarını ziyareti emtilerdi.

Gözaltına alınan Ezber ve Ergün, diğer 35 kişi ile birlikte Adliye'ye sevk edildi. Savılıktaki gelişmeler ise daha da ilginçti. Adliye'de, Ezber ile Ergün'ün gözaltına alınma gerekçelerini soran bir görevliye "emrin büyük yerden, 1. Şube şeflerinden geldiği" cevabı veriliyor. Cevabı veren, bunun dışında "başka bir neden olmadığını" da sözlerine ekliyor.

Gözaltına alınanlardan 5'i tutuklandı. Kemal Ezber de bunların arasında. Aynı

ca 4 kişi hakkında da giyabi tutuklama kararı verildi. Haklarında giyabi tutuklama kararı verilenler arasında, MTTB'liler tarafından saldırıya uğrayan SSK doktoru ve Genel-İş Şube Başkanı da bulunuyor.

Bunlar, MC'nin Diyarbakır'daki tirmanışı "öğrenci çatışması" sınırları içinde tutmaya niyetli olmadığını açık bir biçimde ortaya koyuyor. İçin içine, "verilen emirlerle" Belediye Başkanı'nın ve sendika yöneticilerinin de katılması, MC'nin Diyarbakır'daki yıldırma ve sindirme hareketinin geniş kapsamlı tutulduğunu gösteriyor.

Polis takviyesi MTTB'liler tarafından yürütülen saldırıların ardından, süreklilik avarı geldi. Estirilen terör, bütün şehri kapladı. Olaylar bu düzeyde gelişirken, Adana'da Makina Mühendisleri Odası'nda çalışan bir gencin gözaltına alınması yeni sonuçlar doğuruyor.

Diyarbakır'da yakalanan bu gencin üzerinde, basında açıklandığı kadarıyla, "bazi bildiri ve broşürler" bulunuyor. Bu, MC iktidarının özellikle Malatya ve Gaziantep operasyonları ile birlikte geliştirdiği bir yöntem. Yakalananların üzerinde hep "önemli bazı belgeler" bulunuyor. Bu belgeler, yakalanan kişilerin konuşturulması için bazı "zorlamaları" haklı ve yerinde göstermektedir güya.

Bu çerçevede, gözaltına alınan İsmail Gökhan Edge adlı öğrenciyi gülerce işkence yapılıyor. Bu arada, olayın boyutlarını daha da artırma çabası içindeki iktidar, bir ayda, yakalanan gencin çalıştığı Adana'ya atmıştır. Adana polisi harekete geçiyor. Adana Makina Mühendisleri Odası, polis baskını sonucunda arama-taramaya tabi tutuluyor. Bütün bu gelişmeler basında sansür ediliyor.

25 Kasım'da gözaltına alınan öğrenci, 28 Kasım'da Tıp Fakültesi'ne gönderiliyor. Ancak Edge'nin hastahaneye gönderilişi biçimi hayli ilginçtir.

Doğu'da MC tahrirleri sürüyor.

1. Şube'den hastahane bir telefon geliyor. Şube'de "hastalanan bir polis için ambulansa ihtiyaç vardır". Ambulans gönderiliyor. Ancak 1 Şube'den ambulansa verilen, bir polis değil, bir ölüdür. Ambulans sürücülere önce cesedi almak istemiyorlar. Ancak polislerin baskıları sonucunda cesedi olarak Tıp Fakültesi'ne götürülüyorlar.

İddialara göre, aynı günün akşamı, Vali ve bölgenin MİT yetkilisi, Adliye'de görevli savcı ve hakimlere bir ziyafet veriyor. Adliye'deki görevlilerden bir bölümü, yine iddialara göre bu ziyafete katılıyorlar. Aynı gece, Tüccarlar Klubü'nde 40-50 polis eğlenmektedir.

Bu arada, ölümlü ilgili olarak bir rapor alınmaya çalışılmaktadır. Nuriye adındaki bir polis doktorundan rapor alınıyor. Bu rapora göre ölümlü nedeni "böbrek hastalığı"dır.

Daha da ilginç olanı ise, hastahaneye gönderilen öğrencinin cesedinin halka açık tutulmasıdır. Bir aralar "gözaltına alındığında hap içerek intihar ettiği ve bu nedenle kimliğinin tesbit edilemediği" söylentileri yayılan öğrencinin bu şekilde teşhir edilmesinden amaç, aynı Belediye Başkan yardımcısının gözaltına alınmasında olduğu gibi, halka gözdağı

vermek "MC'nin ve güçlerinin nele kadar olduğunu" kanıtlamaktır.

Bunlar olurken, Hastahane personeli de gözdağı altında tutulmaktadır. Hastahanedeki gelen bilgilere göre, ölümlü vücudu üzerinde sigara yanıkları bulunmaktadır. Ayrıca kol kemiklerinin kırılmış olduğu ve ayak altlarında sıyah lekeleri bulunduğu da, cesedi görenlerin anlattıkları arasındadır.

Gelişmelerin diğer bir ilginç yanı da Savcının, üzerine düşen görevleri ifa etmekte sakinması. Savcının cereyan eden olaylara bütünüyle ilgisiz kaldığı görülüyor. Ancak, ortada bir ölümlü bulunması ve olaylara tepkilerin artması üzerine savcı harekete geçiyor. Ancak savcı harekete geçtiğinde bir başka gelişme daha ortaya çıkıyordu: Tıp Fakültesi bölge hastahanesinde, otopsi yapacak bir doktor bulunmuyordu!

Şu anda Diyarbakır'da yaygın söylentilere göre, cesedin bazı parçaları, otopsi için Ankara'ya, Hacettepe Tıp Fakültesine gönderilmiş. Cesedin bugüne kadar bekletilmesinde ayrı bir amaç gözetilmektedir. Herhalde cesedin çürümesi ve işkence izlerinin silinmesi beklenmektedir.

POLİTİKA MI, SERÜVEN Mİ?

Babıllı'da Politika başkanının üzerinden iki hafta geçti. Gazetere iki haftadır musallat olan kişisizlik, harslılığına Genel Yayın Yönetimine vadedilen muhafazatın "konjonktürel nüfuz"unda yaygın bir söylenti halinde. Politika'nın geçtiğimiz haftaki CHP Kurultayında, Etyüboğlu'nun raporunu gençleri tarafından Atatürk Spor Salonu önünde satıldığını gören bir Tokat Deleesi.

"Bu huraltay çok yonden öğnetici oldu. Hete hete basın tanınma yönünden daha da öyle" demekten kendini alamadı.

Politika'daki yönetim değişikliği, özellikle aynı okuyucu kitlesine yönelik "refik"lerini sevindirdi. Tırla-çevitli ilişkiler adına haberlerin Politika'da yayımlanması tehlikesi yok artık.

Gazetesinin arayan-untınlerce okuyucuyu gene telden satı sağmaya devam edecek...

Başlık burjuvazinin denetim çemberi içinde, öngörülen sol sınırların elverdiği ölçüde okuyucuya gazete verilecek. Demokrat, ilerici ve de "devrimci" görünmesinde sonuz yararlar mevcut tabii... Ama salt görünmesinde!.. Sermayenin ideolojik silah ve çarpışma alanları içinde hepai var; ufacı da bir koyalı. İlericiliğe, devrimciliğe evet ama benim gözetiminde!..

Bu koyalı sırt çeviren gazetesinin sonu Politika'nın sonu... DİSK üst yönetiminin 3,4 milyon liralık sermayesinin yüzde 62'si satım alınan Politika'nın yüzde 3 hissesi DİSK Genel Sekreteri Mehmet Karaca'ya ait...

Bir başka yüzde 5'lik hissenin de gene DİSK üst yönetiminden Rıza Günenk'e ait olduğu ileri sürülüyor.

DİSK'i temsil eden Politika Basım Yayımlar Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Başkanlığı Kemal Türker yapıyor...

Yönetim Kurulunun diğer üyeleri ufak paylarıyla İsmail Cem ve Ercan Anık...

Başın Kanununun ilgili hükümleri gereğince anonim şirketlerde en büyük ortağın gazetesinin sahibi olarak gözetilmesi gerektirirken, hald gazetesinin sahibi olarak Ercan Anık'ın gözetilmesi için DİSK üst yönetimi şimdiki gazetesinin sahibi olarak gözetilmek istemiyor. Bu konuda çok titizlik gösteriyor.

Eyülü devirine katılan üçbin işçi işlerinden atılmış beklenen, DİSK üst yönetiminin şirket karabini sonra da bunu kamufla etmeye cabalanması çok ilginç.

Gazetesinin mevcut 3,5 - 4 milyon liralık borucunu da DİSK üstlenmiş durumda...

Göze çarpan bir başka husus daha var. DİSK Genel Sekreteri Mehmet Karaca ile gene kendisi gibi yüzde 5'lik hisse sahibi olduğu söylenen Rıza Günenk'in bu işten kârli ilişkileri gereği...

Bu zatlın sermayeye 2,4 milyon hebaıyla ortak oluyorlar, ancak DİSK toplam 7 milyon liralık risk giriyor. Devlet elyle fert zengin etmeden sonra şimdiki de sendika elyle fert zengin etmeli!..

Politika'nın alınması herşeyin rağmen DİSK üst yönetiminde giderek yaygınlaşan bir sancı yaratıyor.

Türk-İş'in "Aksam" denemesinin encami rahatlığı daha da körüküyor. Şimdi Kemal Türker'in yurt dışından dönmeye bekleniyor. Türker'in bu hafta içinde gelmesi bekleniyor.

Türker'in dört gözle beklenen bir başkanı da eski genel sekreterlerden Kemal Süller. Temmuz ayı başlarında yayımlandığı gazetesinde Yabancı Koç'u "çabdas ve demokrat iş adamı" ilan eden Süller, işçi yazışmasının 30 yıldan fazla süreniyle Fatih Şehir Tiyatrosunda bir tören düzenlenmişti. 25 Kasım gecesi yapılmış gereken tören, Kemal Türker'in yurtta olmadığı gerekçesiyle ertelenmişti.

Türker'in dönmesiyle törenin yapılması da mümkün olabilecektir...

KURULTAYDAN İKİ NOKTA: "DEMOKRATLIK, VE İŞÇİ SINIFI

PROGRAM SÖZKONUSU OLDUĞUNDA "EVRENSEL OLABİLMEK İÇİN ULUSAL OLMA" ZORUNLULUĞUNU GÖREN ECEVİT, DEMOKRASİYİ GETİREBİLMEK İÇİN DEMOKRAT OLMAK ZORUNLULUĞUNUN DA FARKINDA MI?

ECEVİT'İN DEĞİNDİĞİ "İŞÇİ TABANININ YÜZDE 80 CHP'LI OLMASI" NE ANLAMA GELİYOR? ECEVİT NİÇİN "TABANDAN ÇALIŞARAK SENDİKA YÖNETİMİNİ ELE GEÇİRME" TEHDİDİNİ SAVURMA GEREĞİNİ DUYUYOR?

METİN ÇULHAOĞLU

CHP sağa kaydıçça, sosyalizm, Ecevit için bir "kompleks" olmaya başladı. Genel Başkan, partinin bugünkü durumundan rahatsız olanlara, sosyalistleri küçümseyerek rahatlama tavsiyesi ediyor. Anlaşılan kendisi böyle rahattır. Başkalarının da böyle rahatlama istiyor. Bir kompleksi yenibilmek için, bir başka kompleks, üstünlük kompleksi yaratmaya çalışıyor.

EVRENSEL OLABİLMEK İÇİN ULUSAL OLMAK

CHP Kurultayı, bu çabanın örnekleri ile geçti. Son örneklerden biri, Ecevit partinin yeni programını savunurken ortaya çıktı. Ecevit, partinin yeni programını eleştiren sosyalistleri, küçümseyerek eleştirmeye özel bir çaba gösterdi. Sosyalistleri "halkı tanımamak" ve "çeviri kitapların takliçisi" olmakla suçladı. Oysa Ecevit'e göre, CHP'nin yeni programı "ulusal", böyle olduğu için de "evrensel"di.

"Ulusal olmayan, evrensel olamazdı, evrensel olabilmek için ulusal olmak" gerekliyordu.

Bu sözlerle katılmamak mümkün değildi. Bu sözlerle katılanların en başında sosyalistler gelir. Çünkü CHP liderinin sözleri, sosyalist düşüncenin yıllar önce yaptığı bir tesbitten kaynaklanıyor. Yani, CHP liderinin ve onun kayıtsız şartlar destekleyicilerinin, kendi komplekslerini yenibilmek için küçümsemeye çalıştıkları sosyalist düşüncenin ve hareketin yaptığı bir tesbitten.

DEMOKRASİYİ GETİREBİLMEK İÇİN DEMOKRAT OLMAK

Sosyalistlerin çözümlerini, evrensel ve somut verilerden kaynaklanıyor. Bunun için de bu çözümlerinin yine evrensel ve somut geçerlilikleri var. "Evrensel olabilmek için ulusal olmak" bunlardan biri. Ancak en az bunun kadar geçerli olan bir başka çözümlerine daha var. Ecevit olarak demokrat olabilmek için özel olarak demokrat olmak. Başka bir deyişle, kendi içinde demokrat unsurları etkisiz kılmaya çalışan bir örgüt, tutarlı bir demokrasi savunucusu olamaz. Kendi içinde demokrasiyi yerleştiremeyen bir parti, ülkeye demokrasiyi getiremez.

CHP'nin bu çelişkisi çok açık bir biçimde ortaya çıktı. Bu çelişki "CHP'nin ulkeye demokrasiyi getireceği", CHP'nin kayıtsız şartlar desteklenmesi için

en "güçlü" kanıt olarak ileri sürüldüğü bir dönemde ortaya çıktı. Bu tezin sahipleri, "ilerici yazarlar", kurultay boyunca bununla uğraştılar. Nasıl olacakları bu çelişkiyi?

HALKI NE İLGİLENDİRİYOR?

Çeşitli yollar denendi. Kimileri, kurultay salonunu yalnızca pehivanlar gibi arşınlayıp, zamanı geldiğinde bar fedai-leri gibi davranan Gençlik Kolları üyelerini "anti demokratik baskıların sorumlusu" yaptı. Bu gençler, "Eyüboğlu'nun kamburu" idiler. Eyüboğlu, böyle temizle çıkarıldı.

Özel olarak Eyüboğlu'nu değil, genel olarak CHP yönetimini temizle çıkarmak isteyenler ise daha farklı yöntemler izlediler. Bunlardan bir bölümüne göre, kurultayda "demokrat sözlerin büyük tezahüratla karşılanması" CHP'nin demokratlığı için başlangıçta bir güvence teşkil ediyordu. Böylece CHP Kurultayı gerçekleşen "demokratik kurultay" olurdu.

Bir başka "ilerici" yazar ise Ecevit (çok küçük) henüz 50 yaşında olduğu için seçilecek genel sekretere ancak "kaptanlık" görevini yakıştırarak, olup bitenlerin hiç de önemli olmadığını kanıtlamaya çalışıyordu.

Ama, çelişkinin üzerine daha hızlı bir biçimde gidenler de oldu. Açıkça şu söylendi: Halk en çok demokrasi ile ilgileniyordu. Halk yalnızca MC'den kurtulmak, demokrasiye kavuşmak istiyordu. Demokrasiyi getirecek olan partinin kurulayının, demokratik bir biçimde oluşup, demokratik bir biçimde sürmesi önemli değildi ve kimseyi ilgilendirmiyordu.

DAHA ÇOK "DEMOKRASİ" İÇİN

Yukarıdaki mantık, bazı "ilerici"lerin benimsediği en yeni demokrasi anlayışının en son ve en uç örneklerinden biri.

Daha önceki suskunlukları çok daha büyük bir açıklıkla sergileyen bir örnek. CHP'nin bazı yerel kongrelerinin soyadı tekerlemelerine yol açacak ölçüde anti demokratik yöntemlerle oldu bittiyeye getirilmesine bir iki yazar haric kimse karşı çıkmadı; çünkü CHP "demokrasiyi getirecekti". 1 Mayıs gösterilerine katılan bir CHP'linin parti onur kurulumuna verilmesi üzerine kimse tatır yazmadı; çünkü CHP "demokrasiyi getirecekti". Sendikaların, sosyalist yönetici-

lerden arındırılıp CHP'leştirilmesine yönelik eşi görülmemiş "uç kağıt" kampanyalarına kimse ses çıkarmadı; çünkü CHP "demokrasiyi getirecekti".

Şimdi CHP Genel Başkanı'nın, daha çok "demokrasi" getirebilmek için demokratları ve sosyalist hareketi daha çok karşısına almak istediği anlaşılıyor. CHP'nin, sosyalist hareketi, sendikal hareket aracılığıyla kısıtlayıcı etkisiz kılma niyetleri CHP liderinin kurultay konuşmalarından ortaya çıkıyor.

Ecevit, ilerici sendikal hareket içinde gerçekleştirilen anti demokratik tasfiyeleri yeterli bulmuyor. Açıkça, daha "temizlenmiş" ve daha güdümlü bir sendikacılık istiyor. Bir de tehdit: Eğer sendikalar istediği çizgiye gelmezlerse partisi, tabanı zaten % 80 CHP'li olan işçilerin arasında "karınca gibi çalışacak" ve "tabandan tavana" bir yöntemle sendikaları ortadan kaldıracak.

TEHDİT, NİYET VE GÖLDÜRÜ

Niyet ve tehditle birlikte, güldürü de burada ortaya çıkıyor. Çünkü, Ecevit'in bu sözleri, karşı tarafı da düşünceler harzırlanmış bir dansıklı tehditten öte anlam taşımıyor. Güldürünün birinci yanı, burada.

İkinci yanı ise, CHP'nin "karınca gibi çalışarak sendikal hareketi tabandan tavana yanına çekme" girişimine ilişkin. Çünkü CHP'li yöneticilerin ve onların çevresindeki "ilerici"lerin küçümsedikleri sosyalist düşüncenin ortaya koyduğu ve her zaman kanıtlanan bir doğru var: İşçilerin belirli bir siyasal doğrultuda yönlendirilebilmeleri, niyetlere değil, nesnel ve özel koşullara bağlı.

Nesnel koşullar, ülkenin ekonomik durumuna, özel koşullar da işçilere yönelik siyasal örgütün niteliklerine bağlıdır. Türkiye'nin nesnel koşulları, örneğin bir Almanya'da, İsvetçe olduğu gibi işçilerin "nisbi refah" ortamında sosyal demokrat şartlanmalara ya da CHP programındaki büyüklü sözlerle kapılmalarına izin vermiyor. Hiçbir zaman da veremeyecek. Türkiye'de sosyalist hareketin önündeki en büyük avantajlardan biri, bu. Bunun yanı sıra, CHP'nin bünyesinde işçi tabanında etkin çalışma yapabilecek hiçbir özel güç yok. İşçilerin çoğunlukla CHP'ye oy vermeleri ise, CHP'li ya da sosyal demokrat olmaları anla-

mına gelmiyor.

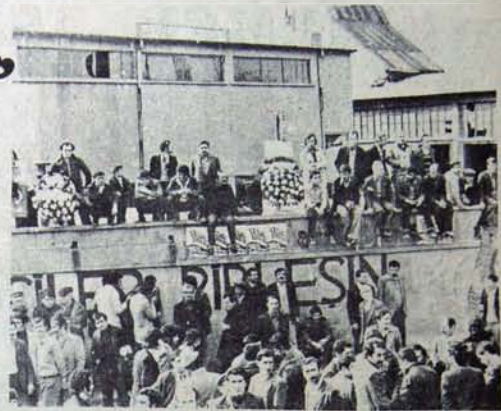
Şu açıdan gelmiyor: Kapitalizm sonucu olan nesnel koşullar, işçi kitleleri arasında kendiliğinden anti-kapitalist eğilimler doğuruyor. Anti-kapitalist eğilim, kendi başına, politik bilinç ya da sosyalist bilinç anlamına gelmiyor. Politik bilinç, başka. Bu nedenle, anti-kapitalist eğilimlere sahip işçilerin, belirli bir dönem, AP'ye oy vermeleri, Tercüman okumaları ya da "CHP'li olmaları" çok doğaldır.

İşçi sınıfına dışardan bilinç verilebileceği ilkesi de bu noktada ortaya çıkıyor. İşçi sınıfına dışardan gelen bilinç sınıf mücadelesinin bütün alanlarını, temeldeki işçi-işveren ilişkisinin dışındaki alanları da kapsayan bir nitelik taşıyor. Bu, sosyalist partinin işi. Ne CHP'nin, ne de sendikaların. İşçi sınıfının siyasal partisi, işçi sınıfı içindeki kendiliğinden ama henüz yetersiz anti-kapitalist bilinci genel sosyalist siyasal bilinçle bütünleştiriyor. Kimilerinin bir türlü anlayamayıp "tekerleme" olarak nitelendikleri ilke de burada ortaya çıkıyor: Sosyalist potansiyelin sosyalist güce çevrilmesi.

İşçi sınıfı içinde güçlü bir sosyalist potansiyelin bulunduğu çok söylenirdi. Ama yine de çok tekrarlanmasa gerekmiyor. Çünkü burjuvazinin uykularını kaçıran bu potansiyeli CHP aracılığı ile "ehilileştirme" olanakları yok. Ne Türkiye'nin ekonomik koşulları ne de CHP'nin elindeki silahlar (liderinin "istisnai kişiliği" dahil) buna elverişli.

Bu nedenle, güldürü yönü bir yana CHP liderinin söylediklerini sosyalist hareket karşı yeni bir "operasyon"un başlama sinyali olarak değerlendirmek ve sendikal hareketin üst yönetimi aracılığı ile başlatılacak yeni girişimleri izlemek gerekıyor.

Çünkü önmümüzdeki dönemde, CHP'nin sendikal hareket içindeki misyonu ancak hareketin tavanında şanslı. CHP, iktidarda bulunduğu dönemde, köylülüğe yaklaşmak için taban fiyatlarını kullandı. Şimdi, sosyalist harekete karşı ve büyük burjuvazi adına sendikal harekete daha çok yaklaşmak istiyor. Ama burada, taban değil tavan fiyatları geçerli olacaktır. Çünkü, sendikal hareket burjuvazi için çok daha önemli. Ve sendikaların tavanındaki yöneticiler de bu önemin farkındalar.

ÇALIŞAN HALKIN KAZANIMLARININ ÇOĞALDIĞI DÖNEMLERİN HEMEN ARDINDAN İKTİDARLARIN BUNLARI GERİ ALMAYA ÇALIŞMA DÖNEMİ BAŞLIYOR. ÇALIŞAN HALKIN 1971 ÖNCESİ DÖNEMDE YOGUN MÜCADELELER SONUCUNDA ELDE ETTİĞİ HAKLAR. 12 MART DÖNEMİNDE "KANUN KUVVETİNDEKİ KARARNAMELER" İLE GERİ ALINMAYA ÇALIŞILDI. BUNUN YANISIRAYA, UYGULAMADAKİ HER İLERİ ADIM, DAHA SONRA ÇIKARILAN BİR KARARNAME İLE ENGELLENMEYE ÇALIŞILDI.

BURJUVAZİ KİM KİMLERİ MEMUR G

Kitlelerin hızla politize olmaları, iktidardakiler yeni önlemler almaya, sevk ediyor. Önemli, çeşitli isimler altında formüle edilir. Formülasyonlarda amaç gizlidir.

İşçi memur ayırımı konusu da bu tür formülasyonlardan biridir.

İşçilerin ekonomik-demokratik mücadelesi yükselerek sürmektedir. Bu yükselişte politik içerik ağırlığını giderek artırmaktadır. Toplumda öncü sınıf olan işçilerin mücadeleleri ve kazanımları, tüm emekçi kitlelere örnek olmaktadır. Emekçi kitleler çelişkilerin kaynağını görebilmekte, işçi sınıfının mücadelesini benimseyerek, mücadele için ileri atılmaktadır. Bu mücadelede örgütlü olmanın zorunluluğu biliniyor. Vazgeçilmez yan ise, mücadelenin ekonomik-demokratik, ideolojik ve politik boyutlarının biriktiriliğidir.

Burjuva demokrasilerinde, hakların sınırı burjuva tarafından belirlenmek istenir. Bu belirleşte, işçi sınıfı ve tüm emekçilerin ekonomik mücadelesi, hele hele ideolojik ve politik mücadelesi için "uygunluk" söz konusu değildir. Mücadele için hak kitlelere verilmeyebilir, verilmemiştir de. Kitleler burjuvazinin belirlediği hak sınırlarını, bizzat mücadele ile aşmaya çalışırlar ve aşarlar.

Ülkemizde memur denilen kesimin doğrudan politik mücadeleye katılma hakları halen yoktur. Memurlara, partilere üye olma hakkı tanınmamıştır. Ayrıca memurlar, tek taraflı tesbit edilen ücretlerle çalışmak zorundadırlar. Yani iş şartları ve ücretlerinin tesbitinde söz hakları yoktur.

Sayıları milyonları aşan memur kitlesi burjuva kurallarının (yasaların) sınırlarını zorlayarak işçilerin kazanılmış haklarını kullanabilme mücadelesini 1965'lerden sonra hızlandırdılar. Örgütlü ve etkili ilk eylemi Sosyal Sigortalar Kurumu'nda çalışanlar 1967 yılında uygulamaya koydular. Örgütleri Sosyal-İş 53 gün süren ve bir çok kazanımlar sağlayan bir grev uyguladı. Bu eylem, memur sayıların ilk grevidir.

Bir yandan da bizzat burjuvazinin koyduğu kuralları (yasaları) kullanarak ve bu yasaların açık olmayan hükümlerinden yararlanarak işçi olma, yani kazanılmış işçi haklarını kullanma yolu açıldı. En çok kullanılan yasa hükmü ise, burjuvazinin 1970'de sendikalar yasasında yaptığı bir değişiklikle getirilmiş olan kuraldır. Bu kural, işçilerin şanlı 15-16 Haziran direnişlerine yol açan sendikalar yasasındaki değişikliklerden, anayasa mahkemesince iptal edilmeyen bir maddedir. Bu maddeden 1970 yılından sonra memur sayıların işçi olmalarını sağlayıcı unsur olarak yararlanılmıştır. Yine de bu madde ile getirilmiş olan "işçi olma" kistası çok ilkeldir. İlkel kistas, işçi olmadaki "bedeni çalışmanın üstün olması" dır.

Bu yolu zorlayarak, işçi olanların ve işçilik haklarını kullananların sayısının giderek artması, işçi memur olayının egemen güçlerce sıcak tutulmasını, kazanılmış hakların da geri alınması için bazı düzenlemelerin yapılmasını gündeme getirmiştir. Önemli düzenlemelerine geçmeden önce özet olarak işçi-memur olayının özünde yatanları bilmek gerekiyor.

ÖZET OLARAK İŞÇİ-MEMUR OLAYI

Dişya bağımlı çarpık Türkiye kapitalizmi ve sermaye sınıfı iktidarlarının, işçi sınıfı ve geniş çalışanlar kitlesini olabildiğince sömürü çemberi içinde hapsedmek ve demokratik istemlerini engellemek için, yavaş yavaş yaratmak istedikleri sorunlardan biridir işçi-memur ayırımı.

O kadar ki, işçinin ya da memurun tanımını yapmak çok zorlaşmışa sununun özü gizlenmekte, çarları ortak geniş çalışan kitlelerin bölünmesi, karşı karşıya getirilmesi amaçlanmaktadır.

Bilinçli olarak yaratılan bu karmaşa içinde sermaye sınıfının politik sözcüleri, işçi-memur ayırımı konusunu yıllardır sürekli canlı tutmuşlar, "bu sorunu kesinlikle çözeceğiz", "çözdük" "yine çözeceğiz" türünden politik baskı ve yatırım aracı olarak kullanmışlardır.

Oysa konunun özünde tüm çalışanların demokratik örgütlenme haklarının tanınması istenmemesi, toplu sözleşmeli-grevli sendikalaşma özgürlüğünün ve bu uğurda verilen mücadelenin engellenmesi işlemi yatmaktadır.

Zira memurların 1961 yasaında yer alan biçimsel sendikalaşma haklarına dahi tahammül edemeyen sermaye sınıfı ve partileri, bir yandan geniş çalışan kesiminin ekonomik-demokratik istemlerini yasak yaparak önlemeye ve sömürü çarkını devam ettirmeye çalışırken, öte yandan yine emeğiyle geçinen milyonların siyasal etkinliğini buyolla sınırlayabilmektedir.

İşçiyi ya da emeğiyle geçinme uğraşı verenlere memur denildiği zaman bugünkü düzenlemeler çerçevesinde zaten kısıtlı olan toplu sözleşmeli-grevli

Bunlar işçi

sendikal hakkı geniş yığınların elinden alınmış ve bunların siyasal partilere üye olması yasaklanmış olur.

İşte, işçi-memur ayırımı diye bilinen ya da bir sorun olduğu söylenerek çözülmeye çalışıldığı belirtilen olay budur.

ÖNLEMLER BAŞLIYOR

Konumuza dönerek, işçi memur olayının dününden gerçekleştirilmeye çalışan önlemler dizisini anlatmaya çalışalım.

Bunlar da memur

İktidarların önlemler dizisi, kazanımların çoğaldığı dönemin ertesine rastlıyor. Ortam ise 12 Mart dönemidir. Bu önlemler 12 Mart döneminden başlayan "kanun kuvvetinde kararname" dizisidir. Demokratik mücadeleler sonucu kazanılmış haklar (yasalarla belirlenen) 12 adet kararname ile geriye alınmaya çalışılmıştır. Uygulamada her ileri bir adım, bir kararname ile engellenmeye çalışılmıştır. Ayrıca mevcut iktidarlara Türk-İş, konuyu sürekli "çözöldü-çözölyor" çizgisinde tutarak puan toplama yoluna gitmişlerdir. İşçi-memur ayırımı konusu Türk-İş genel kurullarında birincil konu olarak ele alınmış, konunun çözülmemesi halinde "genel grev uygulanacağı" kararları alınmıştır. Kararlar, konuyu çözmek için değil, kitleleri saflara çekmek ya da saflarda tutabilmek için, konu ile ilgi derecelerini anlatmak içindir. Aynı amaçla, geçmiş hükümetler de konu ile ilgilenmişlerdir. İlgilenmelerinin sonucu 12 adet kararname ortaya çıkmıştır. Kararnamelerin tümünün ortak karakteri ise:

- 1- Kazanılmış haklardan bir parçasını geri alması,
- 2- Türk-İş ile birlikte hazırlanmış olmasıdır.

KARARNAMELERİN 12 SAYILISI

Bu konudaki kararnamelerin sonucusu, yani 12 sayılısı, CHP-MSP koalisyonu döneminde çıkarılmıştır. Kararname ile getirilen kural ise Ecevit hükümeti uygulamaya sokulmamıştır. Getirilen kural, hangi kuruluşların "devletin aslı ve sürekli işlerini genel idare esaslarına göre yaptığını" tesbitinin bakanlar kurulunca yapılmasıdır. "Objektif" gibi görünen bu kuralın siyasal iktidarların görüşüne göre subjektif olarak belirleneceği ortadadır. Belirlemeden kaçışın vebalı ise koalisyon ortağı MSP'ye yüklenemez. Zira bugün bile CHP hala bu konuda net bir görüşe sahip değildir; ya da görüşünü açıklamış değildir.

Ecevit hükümetince çıkarılıp uygulamaya sokulmayan kararnamenin hemen aynı MC iktidarı döneminde 1897 sayı ile yasalştırılmıştır. Yasa ile getirilen kural ise, 6 ay içinde "hangi kuruluşların devletin aslı ve sürekli görevini genel idare esaslarına göre" yaptığının tesbitidir. Bu tesbit 1975 yılının Kasım ayında yapılmış ve kararname olarak resmi gazetede yayımlanmıştır.

"DEVLETİN ASLI GÖREVİ"

"Devletin aslı ve sürekli kamu hizmetini genel idare esaslarına göre yürütmekle" yükümlü olan kurumların tesbitinde şu kistasların göz önüne alındığı, Maliye ve Çalışma Bakanlıkları temsilcilerinin de ka-

İŞÇİLERİN İSTİYORU? GÖRMEK İSTİYORU?

GEÇTİĞİMİZ HAFTA RESMİ GAZETİDE YAYINLANAN "İŞÇİ MEMUR AYIRIMI" NİN ÖZÜNÜ, HANGİ İŞÇİLERİN MEMUR, HANGİ MEMURLARIN İŞÇİ YAPILACIĞI HAKKINDA VERİLEN KARAR OLARAK YANSITABİLİRİZ. YAYINLANAN KARARA GÖRE, "DEVLETİN ASLİ VE SÜREKLİ KAMU HİZMETİNİ GENEL İDARE ESASLARINA GÖRE YÜRÜTEN" KURUMLARDA ÇALIŞAN MEMURLardan BELİRLİ BİR BÖLÜMÜ İŞÇİ SAYILIRKEN, BUNLARIN DIŞINDAKİ KURUMLARDA HALEN İŞÇİ OLARAK ÇALIŞANLARIN BİR BÖLÜMÜ DE MEMUR SAYILYOR.

İktidar komisyonunda, komisyon raporunda şöyle belirtiliyor:

- Altyapı ve hizmet yapan kurumlar,
  - Mal ve hizmet üretiminde monopol durumunda olan kurumlar,
  - Anayasanın devlete verdiği ekonomik ve sosyal görevleri yürüten kurum ve bankalar.
- Bu kısıtlar, yorum yapılmayacak kadar açık biçimde siyasal iktidarın sermaye sınıfının nasıl emrine olduğunu açıklamaya yetiyor.
- Bu kurullarla da yetinilmiyor; Maliye Bakanlığı temsilcisi, Millî Piyango ve Atatürk Orman Çiftliği'ni de "devletin aslı ve sürekli kamu hizmetini genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü kurumlar" listesine sokmak istiyor. Bu istem, bujuvazinin hizmetine aktarmak için mali kaynak elde etmek kaygısından kaynaklanıyor.

Kurulların böyle belirlenmiş olması, işçi-memur ayırımı konusunda yaklaşımı da belirlenmiş bakımından önemli. Yani Anayasada belirlenen memur tanımından hareketle 1897 sayılı yasaya konulan objektif bir kural, siyasal iktidarın anlayışına göre, siyasal tercihine göre, subjektif olarak belirlenmiş oluyor.

Devletin "aslı görevi"ni yapıyorlar...

İKİNCİ AŞAMA: HANGİ MEMURLAR İŞÇİ HANGİ İŞÇİLER MEMUR

Oldukça karmaşık gibi görünüyor: Hangi memur işçi, hangi işçiler memur. Ama yapılanı özü bu. Yani geçtiğimiz hafta resmi gazetede yayınlanan işçi-memur ayırımının özeti bu.

"Devletin aslı ve sürekli kamu hizmetini genel idare esaslarına göre yürüten" kurumlarda çalışan memurlardan bir bölümü işçi sayılıyor; bu kurumların dışında kalan kuruluşlarda çalışan ve halen işçi olanlardan bir kısım çalışanlar ise memur sayılıyor. Yayınlanan karara göre.

Bu tesbitin uygulanması için değil, yapılmış olmak için yapıldığı da hemen sırtıyor. Nedenleri şunlar: Birincisi, yapılması için yasa ile tanınan sürenin son gününde yayınlanmış olmasında. İkincisi, uygulamaya geçirilmesi için zaman belirlenmemiş, ya da bu konuda kural getirilmemiş olmasında. Üçüncüsü, kararı açıklayan Tercüman gazetesi manşette şöyle verdi: "İşçi-memur raporunun mevzuattaki boşluklar yüzünden uygulanması zor görülüyor." Bu manşetin altında ise alkış; hem de iri puntolarla: 400 bin memur işçi oluyor.

Yukarıda aktardığımız duyurma ikinci ağız. Birinci ağız olan hükümet yetkilileri ise, kararın yürürlüğe girilmesini için Bakanlar Kurulunun kararına gerek olduğunu belirtiyorlar. Bunun anlamı "vuslat'ın bir başka bahara" kaldığı.

MC iktidarının, yeni düzenleme ile düşüldüğü bir başka amacını belirlemek açısından "işçi sayılan memurlar" ile "memur yapılan işçiler" konusunu incelemek gerekiyor.

İŞÇİ SAYILAN MEMURLAR

İşçi sayılan memurlar, kurum olarak cumhurbaşkanlığından başlayıp tüm bakanlıkları içine alan yerlerde çalışıyorlar. Tüm bakanlıklar ve bakanlıklara bağlı kurumlar, MC'nin iktidar olmasından bu yana işgal altında. Tüm kadrolara odacısına varıncaya kadar, işgalci MC ortağı partinin militanları yerleştirilmiş durumda. Bu militanlara "politik" arenada etkin çaba harcama, fiilen katılma imkanının sağlanması böylece gerçekleştirilmiş oluyor. Bu sonucu sağlamak için 1970 yılında sendikalar yasasına eklenen bir hüküm işletilememiştir. Bu hükümün işletilememesinin nedeninin fiili işgalin tamamlanamamış olmasından ileri geldiği bugün açıkça görülüyor. Böylece bazı memurların işçi sayılmasının ardındaki gerçeklere indigimizde "işçi sayılan" memurların özellikle MC yerleştirmesi sağ militanlar oluşu ilk anda dikkati çekiyor. MC'nin bu adımı atmasındaki subjektif niyet böylece ortaya çıkıyor.

MEMUR SAYILAN İŞÇİLER

İkinci listede yer alan kuruluşlarda, yani devletin aslı ve sürekli görevini yapmayan kuruluşlarda, işçi iken yeni kararname ile memur sayılanlar var. Bunların tamamına yakını teknik eleman. Böyle oluşu da tesadüf değil. Bunun böyle olmasını etkileyen, teknik elemanların işçi sınıfının örgütlü mücadelesinde bugün aldıkları tavirdir.

Bu kuruluşlarda çalışan ve bugün de işçi olanlar işçi olarak kalıyorlar.

Bu kuruluşların ortak özelliği ise, siyasal iktidarlara çok çiflik gibi kullullanılmaları. Birkaçı şöyle: Demir ve çelik işletmeleri, süt endüstrisi kurumu, selüloz ve kağıt sanayi, yem sanayi, Et ve Balık Kurumu. Bu kuruluşlarda işçi olarak kalaran yine hesapsız kitapsız bu kuruluşlara yerleştirilen MC ortaklarının militanları.

GEREKÇENİN TUTARSIZLIĞI

Baştan beri söylediğimiz "devletin aslı ve sürekli işlerini genel idare esaslarına göre yapma" kuralı, Anayasada var olan bir kural. Anayasa, devletin aslı ve sürekli işlerinin memurlar eliyle yürütüleceğini belirtiyor. Yani memuru tanımlıyor.

Bu tanım, işçi-memur ayırımı konusunda kural olarak göstermelik biçimde kullanılmak zorunda bulunduğu için kullanılmış. Başka bir deyişle, Anayasa emri olduğu için.

Bu kural var olduğuna göre, devlet, aslı ve sürekli görevleri başkasına devredemez. Yani milli eğitimi, devlete verilmiş aslı ve sürekli bir görev saydığı süreçte özel okul açılmaması gerekir. Ya da milli eğitim işleri memurlar eliyle yürütülüyorsa, özel okullarda çalışanları da memur olması gerekir. Bu uygulamada böyle değilse, "devlete verilmiş aslı ve sürekli görev" savsaklanıyor, yerine getirilmiyor demektir.

Devletin aslı ve sürekli görevini yapar görünen kurumlardan birisi olarak da TC Ziraat Bankası gösterilmektedir. Eğer bankacılık görevi, devletin aslı ve sürekli görevi ise, bu görev devredilemez. Yani özel bankaların varlığı izah edilemez. Ya da bu özel bankaların

da işlerin memurlar eliyle yürütülmesi zorunluluğu çözümleniyor demektir.

Örnekleri çoğaltmak mümkün.

Ortada olan Bakanlar Kurulu'nun "devletin aslı ve sürekli bir kamu hizmetini genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü kurumlarının" tesbitinde objektif ve kurallara bağlı kalmadığıdır.

"Nasıl tesbit edildi?" sorusunun karşılığı ise, yukarıdaki bölümlerde anlatılmıştır. Bütün boyutlarıyla olmasa bile. Özetle, sermaye sınıfının çıkarlarını en iyi biçimde korumak ve kollamak için, toplumu en kolay biçimde yönetebilmek için gerekenler yapılmıştır.

BUGÜNKÜ GÖRÜNÜM

İşçi-memur ayırımı diye bilinen konunun bugünkü durumu bu. Görünürde sayısı henüz belirlenemeyen sayıda olup memur sayılanlar, işçi yapılmıştır. Herhalde Tercüman gazetesinin açıkladığı gibi 400 bin değil. Yarıya bile değil. Yüzünün altında olduğu söylenebilir. Bu işçilerin işçilik haklarını gerçek anlamda ne zaman kullanabilecekleri ise karalıdır. Netliğe kavuşması, önümüzdeki günlerde yapılacak açıklamaya da kararnamelerle sağlanabilir. Ancak bu hava verilmek isteniyor da olabilir. Gerçekten netliğe kavuşabilmesi için kitlelerin ayrıca mücadele vermesi gerekiyor. Tıpkı, 1961 Anayasasında grev hakkının tanınmasına rağmen, üç yıla yakın bir süre yasa çıkarılmayarak işçilere bu hakkın kullandırılmak istenmemesi karşısında direnen işçilerin sonunda yasayı Uygulattırması olmasından beri.

Önemli sayılan bir nokta daha var. Memurken işçi sayılanların büyük bölümü, yarıdan fazlası, sağlık tesisleri ile öğrenim kurumlarında çalışanlar. Bu çalışanların işçi sayılmaları da tesadüfi değil. Bu kuruluşlarda çalışanların yürürlükteki toplu sözleşme yasasına göre grev yapma hakları yok. Ekonomik çıkarları daha çok kendilerinin dışında düzenleniyor yasaya göre. Bir nevi özel tahkim sistemi. İşçilerin isteklerini işveren hayır diyor, uyumsuzluk çıkıyor, konuyu il hakem kurulu ve yüksek hakem kurulu çözüyor. Bu kurulum kararına itiraz edilemiyor. İşçiler adına toplu sözleşme yapmaya yetkili kılınan yüksek hakem kurulunun teşekkülü şöyle: Yargıtay'ın iş davalarına bakan dairesi başkanının başkanlığında, Danıştay'dan, üniversiteden, Çalışma Bakanlığı'ndan, Türk-İş'den ve işverenlerden seçilen kişiler. Bu teşekkül tarzı, konunun işçiler yararına mı yoksa başkalarının yararına mı çözüleceğini açıklamaya yeterli.

Yani, daha açığı işçileştirilen kesim, ekonomik-demokratik mücadelede belirleyici mücadele veremeyecek. Yasal olarak bundan mahrum.

İşçi sayılan memurların yanında, memur yapılan işçiler var. Çok sayıda teknik eleman memurlaştırılmıştır. Teknik elemanların grevli-toplu sözleşmeli örgütlenme hakkı için verdiği mücadeleyi engelleyici, geriletici bir yandır bu. Kazanılmış hakların açıkça geri alınmasıdır.

SONUÇ

Konu çözümlenmiş midir? Elbette hayır. Özünde, konuyu çözümlenmek için gerçek bir istek de yok. Konuyu çözümlenmeyeceği unsur nedir? Bu gelecekte ilgili. Önümüzdeki mücadele, hem geri alınmış hakları tekrar geri alarak memurlaştırılmış işçilerin haklarının elde edilmesi, hem de tüm çalışanların grevli-toplu sözleşmeli örgütlenme hakkını kazanmaları yönünde olacaktır. Belirleyici unsur, kitlelerin mücadelesidir.

DOĞANIN ETKİSİNDE DÜZENİN KURBANLARI

Ülkemizde sık sık yinelenen deprem olayları, kitle halinde insan ve maddi kayba neden oluyor. Ama ne var ki, bugüne kadar gelmiş geçmiş iktidarlar, depremler karşısında hiçbir zaman kalıcı önlemler alma yoluna gitmediler. Yapılan yalnızca, depremler sonucunda ölenlerin cesetleri üzerinden siyasi çıkar sağlama çabaları oldu.

ZİYNET KARŞILIĞI KAZMA, KÜREK

Ülkemizde, depremlerin özellikle tehlikeli olduğu bölgeler herkes tarafından biliniyor. Buna rağmen hiç bir önlem alınmış değil bugüne kadar. Bunun başta gelen nedenlerinden biri, bölgelerarası dengesizliğin, egemen güçlerce bir çıkar kaynağı olarak korunmak istenmesi. Bu nedenle, bugüne kadar depremlerden büyük acı çekmiş Doğu Anadolu halkına ciddi bir yardım eli uzatılmıyor.

Son depremde de, halkımızın cesetleri üzerinde sömürü çarklarını işletmek isteyenler sırası gireceklerdir. Hatta şimdiden girmişlerdir bile. Örneğin, YÜRÜYÜŞ'ün Van'dan aldığı haberlere göre, bugün için deprem bölgesinde bir

kazmanın, küreğin bedeli, Türk lirası ile belirlenmiyor. Halk, kadınların ziynet eşyaları, çeyiz altınları karşılığında ancak temin edebiliyor bu araçları.

KERVAN FURİYASI

Gelişigüzel ve dağınık bir biçimde toplanan yardımların ise ya yerlerine, ya da gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaşmadığı da Van'dan gelen haberler arasında. Depremler birlikte, Kervancılık modası yeni bir boyut kazandı. "Hac kervanları", "Eğlence kervanları", "çekişli kervanları" gibi, egemen çevreler bu kez de "depreme yardım kervanları" düzenliyorlar.

Burada gözden kaçırılmaması gereken nokta şu: "Kervan" düzenleyicilerinin asıl amacı, şirketlerinin, holdinglerinin reklamını halkın duyarlılığını da sömürerek yapabilmek. Böylece bir yanıyla, depreme yardım kervanları, aynı daldaki üretim yapan büyük şirketlerin, birbirlerine karşı gövde gösterileri olarak kullanılıyor. İşin diğer bir yanı da, üretimin bir bölümünü "yardım" biçiminde gösteren büyük firmaların belirli bir miktar vergiden "sıyırtma" olanaklarının

doğması.

Bunlar, yarın deprem güncelliğini yitirdiğinde tekrar kupon dağıtacaklar, "hizmet götürecekler" vb.

"DEVLET BATMAZ" AMA...

Bunlar, madalyonun bir yüzü.

Madalyonun ikinci yüzü ise aynı ölçüde ilginç. Deprem sonucunda, binlerce konut yerle bir oldu. Ancak, işin ilginç yanlarından biri, devlete ait binaların da tümü ile yıkılan binalar arasında olması. İlginçlik şurada: Bayındırlık Bakanlığı ile İmar İskan Bakanlığı'nın sorumluluğunda, yani müteahhitlere ihale edildikten sonra denetimi ve teslimatı devlet kurumlarının elinde olan binalar da, sıradan köy evleri gibi dökülmüyor.

Eğer bu konutlar, Bakanlıklarca yapılmayan ve uygulandığı iddia edilen ya-

sa ve yönetmeliklere göre inşa edilselerdi, Van'daki son deprem sonucunda hiç biri yıkılmayacak, bu binalar altında ceset barındıran enkazlar haline dönüşmeyecekti.

YÖNETMELİK NE DİYOR?

T.C. İmar ve İskan Bakanlığı Deprem Araştırma Enstitüsü Başkanlığınca 1975 Kasımında yayınlanan yönetmeliğin 1. sayfasında şöyle deniyor:

"Metinde açıkça belirtilmemiş olmasına rağmen, yönetmelikte öngörülen koşullar aşağıdaki temel ilkeleri gerçekleştirilmeye yöneliktir:

a- Yapı, hafif depremde hiç bir hasar görmemelidir,

b- Orta şiddette bir deprem, taşıyıcı sistemde bir hasar meydana getirmemelidir. Ancak taşıyıcı olmayan demanları, hasar görebileceği kabul edilmektedir.

SERMAYENİN YENİ ÖRGÜTÜ: "EN GÜÇLÜ BASKI GRUBU"

"Böylece Türk siyasi hayatında sayıları 10 milyonu bulan bir oy potansiyeli ve baskı grubu doğmuş bulunmaktadır."

Bu sözleri Tercüman Gazetesi, sermayenin yeni örgütü "Hür Teşebbüs Kuruluşları Birliği" hakkında geçtiğimiz hafta kullandı. Aralarında Tercüman gazetesinin sahibi Kemal Ilıcak'ın da bulunduğu büyük sermaye temsilcileri önceki hafta sonunu İzmir'de Efes otelde geçirdiler ve Otel salonlarında işçi sınıfına karşı sermayenin yeni örgütünü kurdular.

Sermayenin yeni bir üst örgütte toplanma çalışmaları 1975 yılı başlarına kadar gitmektedir. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından yapılan bir çağrıyla büyük sanayinin temsilcilerinden oluşan bir çalışma grubu ortaya çıkmıştı. Daha sonra, düzen savunucusu, sermayenin sözcüsü beş örgütün katılmasıyla çalışmalar sürdürüldü.

Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu ve Türkiye İşveren sendikaları Konfederasyonu ile Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği'nin siyasal tartışmaların yapılacağı üst karar organı olarak ortaya çıkan yeni örgütün niteliği hakkındaki karar çok öncelerden verilmişti. Karara göre sermaye bu örgütü "Mevcut düzeni koruma, rejimi savunma, bir takım hükümet kararlarında müzahir olmak için" kurmuştur. (Yürüyüş, sayı 69)

AP yeni örgüte seçimler öncesinde kendine bir de yandaş buldu. Çünkü örgütleniş biçimine göre iki başlı bir nitelik taşıyan burjuvazinin bu örgütünün bir başına Demirel'in has adamı Sezai Dıhlın, öteki başına: da AP'nin en sadık dostu ve işçi sınıfının "sermayeyi sömürdüğünü" savunacak kadar işçi düşmanı olan işveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Halit Narin getirildi.

Hür Teşebbüs Başkanlar Kurulu olarak adlandırılan örgütün içindeki 5 kuruluşun başkanının parti eğilimlerine bakıldığında zaman, Tercüman Gazetesinin pek de acele yayımlanan şu yorumunun nedeni daha açık ortaya çıkıyor:

"Gerek ekonomik yönden ve gerek siyasi ağırlık bakımından, Türkiye'nin en güçlü baskı grubu." Tercüman örgütün beklediklerini, umduklarını yazdı. Başkanlar Kurulu'nun başkanı Sezai Dıhlın'ın politik kişiliği biliniyor. Ziraat Odaları Birliği Başkanı AP için her türlü girişimi yapabilir. Ancak yaşlılığı nedeniyle asıl yönetimi 1977'de AP'den aday olmayı ve yeniden parlamentoya dönmeyi aklına koymuş Genel Sekreteri Zeki Yücel'te vermiş. Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu başkanı Hüsamettin Tiyençan ise AP İstanbul milletvekili.

Böylesi bir örgütten AP'li olmaktan başka işçi sınıfını ezmeye yönelik siyasal ve idari tedbirler alma talepleri bekleniyor.

c. Yurdumuzda beklenilebilecek en şiddetli depremler (bu Richter ölçeğine göre 8.7 olarak saptanmıştır) sırasında yapının hem taşıyıcı, hem de taşıyıcı olmayan elemanlarının hasar görebileceği (çatlama, deformasyon) kabul edilmekte, ancak çökmeden ayakta kalabilmesi öngörülmektedir" deniyor.

Yönetmelik çok açık. Eğer bu yönetmelik "gerçekten" uygulansa idi, 7.6 şiddetindeki Van depreminde "8.7 şiddete göre inşa edilen" hiçbir resmi bina çökmecekti. Bu binalarda çalışan kimsede ölmeyecekti.

Madalyonun önemli ikinci yanı, bu.

"DEVLETİN SICAK KOLLARI"

Ancak, madalyonun ikiden de çok yüzü var.

Bugün, şimdiden kazma, kürek ve benzeri malzemeyi depolayıp karaborsadan satanlar, daha sonra da dünyalık yapacak olanaklar bulacaklar. İleride, konutlar deprem yöresinde ihaleye çıkarıldığında, yine aynı çevreler sıraya girecek ve yeni sömürü olanaklarından yararlanacaklar.

Müteahhitterimiz, işadamlarımız, şirketlerimiz ve holdinglerimiz, pazar yaratma derdinden zaten bunalmışken, hazır açılmış bir deprem pazarında mal satacak, kan satacak ve nihayet ileride konut satacak.

"Yardım"lar da bir başka alem. Depremden sonra "yetkililer" ekranlarda boy gösterdiler: "Açıkta kalan faaliyetlerde, devletimizin sıcak kolları arasındadır."

Oysa, Van'da deprem bölgesinde bulunanlar gördüler ki depremin 1. haftasında yerine ulaşmış hemen hiçbir yardım malzemesi yoktur.

Yardımları kamyonlarla bölgeye iletmenin sakıncaları ise büyük. Örneğin, "kervan" da dahil kamyonlardan bir bölümünün, daha deprem yerine ulaşmadan "kervan"dan ayrıldıkları kesin olarak biliniyor. Bütününle süricülerin inisiyatifinde olan bu durum sonucunda, Yozgat, Malatya ve Elazığ'da "sürüden ayrılan" malzemelerin satıldığı da kesin olarak bilinen gerçekler arasındadır.

Yerine ulaşabilen çadır ve bataryaların ise ısınmak ve barınmak için değil, ölümlere kefen olarak kullanıldığı biliniyor.

KAYIPLARI ÖNLEMEK İÇİN

Peki, ne yapılabilir?

Sorunun köklü çözümü, depremlerin zararlarının azaltılmasından geçiyor. Bunun için de kaynak yaratmak, ödenek ayırmak, konutların yönetmeliklerde belirtilen ilkeler çerçevesinde inşasına özen göstermek gerekiyor.

Özellikle, deprem bölgelerinde yapılacak konutlarda, müteahhiterin inisiyatifi ortadan kaldırılmalı. Konutlar, ilgili bakanlıklar tarafından, yönetmelikler uyarınca, bölgenin özel koşullarına göre yapılmalı.

Bunların yanı sıra, dünyanın bir çok yerinde yararlanılan "önceden haber alma sistemi" Türkiye'de de yerleştirilmeli. Bu sistemin uygulanabilmesi için gerekli ödeneklerin ayrılmasına ve diğer hazırlıklara şimdiden başlanmalıdır.

Oysa, 4. Beş yıllık kalkınma planı dahil, hiçbir yerde, depremlere ilişkin bir mevzuatın, plan ya da programın bulunmadığı da bir gerçektir. Hemen "kaynak kıtlığından", "söz konusu girişimlerin yüksek maliyetlerinden" söz edilecektir kuşkusuz. Ancak, Türkiye kapitalizminde toplumsal içerikli harcamalar için kaynak kıtlığı değil, çarpık kapitalizmin kaynak israfıdır söz konusu olan. Örneğin hacılarımız milyonlarca lirayı petrol zengini ülkelere akıtırken, MEYAK kesintileri burjuvazi tarafından "iç edilmeye" çalışılırken, teşvik tedbirleri adı altında devletten kaynakları özel kesime peşkeş çekilirken, bir deprem araştırma merkezinin ve 12 algılama istasyonunun kurulması için "kaynak bulunmadığından" söz etmek, yalnızca buluştur.

SONUÇ

Söz konusu olan, bir yazgı değil. Yukarıda değinilenler, doğal bir etkenin, çarpık, bozuk bir sosyoekonomik yapı ile bütünleştiğinde kayıpları ne denli artırdığını gösteriyor. Van'daki son deprem, en ilke ne de son deprem. Sorunun köklü çözümü, sınıfsal nitelikte. Çözüm; ama köklü çözüm, bölgesel eşitsizliğe, çıkarılığa, ihmalciliğe, vurgunculuğa son verecek olan sınıfsal iktidar değişikliğindedir.

SORUNLAR

Türkiye'de Depremlerle İlgili Bazı İlgilinc İstatistikler

- 67 ilimizden 47'si deprem bölgesinde bulunmaktadır.
- Söz konusu deprem bölgelerinde 4 milyon 200 bin ev deprem tehdidi altındadır.
- Bunların 3 milyon 500 bini köy konutlarıdır.
- Deprem bölgesindeki tüm konutların yüzde 80'ine yakın bir bölümü, taşarılma, malzeme ve işçilik yönünden orta kuvvetteki bir depreme bile dayanabilecek durumda değildir.
- "Milli endüstrimizin" yüzde 39'u deprem bölgesindedir.
- Toplam "milli yatırımlar"ın yüzde 96'sı deprem bölgesindedir.
- Türkiye'de her 100 kişiden 66'sı deprem bölgesinde yaşıyor.
- Deprem bölgeleri, topraklarımızın yüzde 56'sını kapsıyor.
- Bu toprakların yüzde 53'ü ise birinci derece deprem bölgesinde bulunuyor.
- Son Van depremi dışında, geçtiğimiz 30 yıl içindeki depremler 50 bini aşkın can ve milyarlarca liralık maddi kayba yol açmıştır.

ÖZETLE, NÜFUSUN YÜZDE 66'SI, SANAYİ VE YATIRIMLARIN ÇOK BÜYÜK BİR BÖLÜMÜ DEPREM TEHDİDİ ALTINDADIR.

BAZI SONUÇLAR

Türkiye'de Meydana Gelen Depremler

Yıl	Yöresi	Ölü Sayısı
1168	Erzincan	12 000
1454	Erzincan	22 000
1509	İstanbul	13 000
1584	Erzincan	15 000
1653	Aydın	3 000
1668	İzmir	15 000
1668	Kastamonu	1 800
1710	İzmit	1 000
1895	Malatya	500
1903	Malazgirt	6 000
1912	Mürefte	1 850
1939	Erzincan	32 372
1943	İlgaz	4 016
1944	Düzce	80
1955	Söke	2
1957	Fethiye	-

NOT: HERBİRİ BÜYÜK DEPREM NİTELİĞİ TAŞIYAN VARTO, GEDİZ, LİCE VE SON VAN DEPREMLERİ KONUSUNDA, İLGİLİ KURULUŞLAR "ELLERİNDE KESİN RAKAM BULUNMADIĞINI" BELİRTMEKTEDİRLER.

ÇÖZÜM

- Depremlere karşı, önceden haberalma ve ikaz sistemleri kurulmalıdır.
- Depremler için yapılan yardımların gecikmesiz halka iletilmesi bakımından, deprem yörelerinde deprem ama ve iletim merkezleri kurulmalıdır.
- Deprem bölgeleri ve buralarda yaşayan halk, çıkarıcılar ve müteahhiterin insafına bağlı kalmaktan kurtarılmalıdır.
- Konut politikasında, konut yapımı ile ilgili yasalar ve yönetmelikler eksiksiz uygulanmalıdır.
- Depremlerin özellikle etkili olduğu Doğu Anadolu'da gerekli teknik hizmetler sağlanmalıdır.
- Yine depremlerin özellikle etkin olduğu Doğu Anadolu bölgesi başta olmak üzere, altyapı hizmet ve yatırımlarına önem verilmelidir.

ANCAK BÜTÜN BUNLAR, BÖLGESEL DENGESİZLİKLERİN GİDERİLMESİNİ, ULUSAL KAYNAKLARIN HALKTAN YANA KULLANILMASINI, ZENGİN YARATMA AMACIYLA YASALARIN ÇİĞNENMESİNİN ÖNLENMESİNİ, GERİ VE ÇARPIK KAPİTALİZM YAPININ FELAKETE UĞRAYANLARA UZANAN KOLLARININ KESİLMESİNİ GEREKTİRMEKTEDİR. BUNUN ÇÖZÜMÜ İSE YALNIZCA SINIFSAZ PLANDADIR. DOĞAL AFETLERİN ETKİLERİ, ANCAK HALKTAN YANA POLİTİKA UYGULAYAN SOSYALİST BİR İKTİDAR TARAFINDAN ASGARİYE İNDİRİLEBİLİR.

ASKERİ YUMUŞAMAYA DOĞRU GÜÇLÜ ADIM

DÜNYANIN KARŞIT ASKERİ BLOKLARA BÖLÜNMESİNİN AŞILMASI, ULUSLARARASI İLİŞKİLERİN KÖKLÜ BİÇİMDE NORMALLEŞTİRİLMESİNİN ÇIKARINADIR. ANTLAŞMA ÜYESİ ÜLKELER, VARŞOVA ANTLAŞMASI ÖRGÜTÜNÜN VE KUZAY ATLANTİK PAKTI ÖRGÜTÜNÜN AYNI ANDA DAĞITILMASI VE İLK ADIM OLARAK DA, ASKERİ ÖRGÜTLERİNİN KALDIRILMASINA HAZIR OLUKLARINI YENİDEN BELİRTİRLER.

Varşova Antlaşması'na üye ülkelerin önceki hafta, Helsinki Belgesi'ne imza koyan devletlerin, nükleer silahları ilk kullanacak ülke olmayacaklarını taahhüt eden bir anlaşma bağlanması yolunda yaptığı öneri, dünya demokratik kamuoyunda büyük bir ilgiyle karşılandı. Varşova Antlaşması Politik Danışma Komitesi'nin Brüksel'te yaptığı toplantıdan sonra açıklanan anlaşma önerisinde, anlaşmanın süresiz olarak geçerli olması şartı da yer alıyordu. Politik Danışma Komitesi'nin bildirisini, Alman Demokratik Cumhuriyeti, Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya, Çekoslovakya ve SSCB'nin komünist ve işçi partilerinin liderleri tarafından imzalanmıştır.

Silahlanma ve özellikle stratejik silahların sınırlandırılması ve orta Avrupa'daki kuvvet indirimi gibi sorunların da ele alındığı toplantıdan sonra, anlaşma önsözünde başka konularda da belgeler kabul edildi. Bu belgeler arasında, Varşova ittifakının genel doğrultusunu açıklayan bir ortak açıklama yer alıyor. Öte yandan Politik Danışma Komitesi'nin toplantısında yedi ülkenin dışişleri bakanlarından oluşan bir komitenin ve bir koordinasyon sekretaryasının kurulması kararlaştırıldı.

TAM GÖRÜŞ BİRLİĞİ

Yapılan ortak açıklamada, ülkeler arasındaki görüşmelerin gelişmesi konusunda şöyle dendi: "Politik Danışma Komitesi'nin toplantısı, tam bir karşılıklı anlayış, kardeşçe dostluk ve sıkı işbirliği havası içinde geçmiştir. Toplantının olanak sağladığı görüş alış veriş, Varşova Antlaşması üye devletlerinin, dünya politikasının bütün temel sorunları üzerindeki tam görüş birliğini ortaya koymuş ve barış ve sosyalizm, uluslararası işbirliği ve halklar arasında dostluk mücadelesindeki hedeflerin birliğini teyid etmiştir."

SİLAHLANMANIN SOMUTLAŞTIRILMASI

Politik Konseyin bildirisinde ise en geniş yer, silahlanma yarışına karşı mücadele ve varolan askeri blokların aynı anda dağıtılması konularına ayrıldı. Bildiride, günümüzün en derin ve en ivedi sorununun, silahlanmanın durdurulması, silahsızlanmanın somutlaştırılması, özellikle nükleer silahsızlanma yoluna girilmesi ve bir dünya savaşı tehlikesinin ortadan kaldırılması olduğu belirtildi: "Aksi takdirde, uluslararası ilişkilerde

kendisini gösteren olumlu eğilimleri gerçekten geriye çeviremez hale getirmek, dünyada hakiki bir güvenliği sağlamak mümkün olmayacaktır."

YENİ ÇABALAR ZORUNLU

Sosyalist ülkelerin, kimyasal silahların yasaklanması ve ortadan kaldırılması, kütle imha silahlarının yeni tür ve sistemlerinin yapımını yasaklanması üzerine uluslararası bir konvansiyonun imzalanmasını zorunlu saydıkları belirtilen açıklamada daha sonra şöyle dendi: "Antlaşma üyesi ülkeler, silahlı kuvvetlerin ve konvansiyonel silahların azaltılması üzerine anlaşmalar bağlanmasına, yabancı topraklardaki askeri üslerin sökülmesi ve başka devletlerin topraklarındaki yabancı kuvvetlerin çekilmesi yönünde uluslararası düzeyde yeni çabalara girişmesi ve devletlerin askeri bütçelerinin sınırlandırılmasına büyük bir önem vermektedirler."

KUVVETE BAŞVURMAMA

Politik Danışma Komitesi'nin açıklamasında, uluslararası ilişkilerde kuvvete başvurulması konusunda bir dünya anlaşması imzalanmaması konusunda şöyle değildi: "Uluslararası ilişkilerde kuvvete başvurulmaması üzerine bir dünya anlaşmasının bağlanması, uluslararası yumuşamanın sağlanmasına ve genel barışın güçlendirilmesi çalışmasında önemli bir ilerleme elde edilmesini sağlayacaktır. Varşova Antlaşması üye ülkeleri, BM Teşkilatı'nın da uygun bulunduğu bu anlaşma projesini, genel anlayış ortamının iyi bir zemini olarak görmekte-diler. Anlaşma projesinin somut kayıtlarıyla ilgili görüşmelerde yer almayı ve bu anlaşmayı ilgili diğer devletlerle aynı zamanda imzalamaya hazır dılar." Uluslararası ilişkilerde kuvvete ve kuvvet tehdidine başvurulmamasını öngören bir dünya anlaşmasının bağlanması, ilk kez, SBKP'nin 25. Kongresi'nde önerilmiştir. Aynı öneri, Avrupa Komünist ve İşçi Partileri'nin Berlin'deki son konferansında da dile getirilmiştir.

ASKERİ BLOKLARIN DAĞITILMASI

Danışma Komitesi'nin bildirisinde, karşı askeri blokların dağıtılması konusunda da şöyle yer verildi: "Dünyanın karşı askeri bloklara bölünmesinin aşılması, uluslararası ilişkilerin köklü biçimde normalleştirilmesinin çıkarıdır. Antlaşma üyesi ülkeler, Varşova Antlaşması örgütünün ve Kuzey Atlantik Paktı örgütünün aynı anda dağıtılması ve ilk adım olarak da, askeri örgütlerinin kaldırılmasına hazırlıklarını yeniden belirtir. Bitkin devletler, varolan askeri-politik gruplaşma ve ittifakların genişletilmesine ya da yeni ittifakların oluşturulmasına yol açacak hiçbir girişimde bulunmaması çağırılır."

Barıştan yana güçlü adımlar.

PORTEKİZ'DE SOSYALİST PARTİ'NİN 5 SOL KANAT YÖNETİCİSİ GÖREVİNDEN ALINDI

Portekiz Sosyalist Partisi'nin sol kanadına mensup 5 parti yöneticisi, parti ulusal sekretaryasının olağanüstü bir toplantısı sonucunda "disiplinsizlik" gerekçesiyle görevlerinden alındılar. Böylece Sosyalist Parti içinde sol kanada karşı girişilen temizleme hareketinde önemli bir gelişme daha gerçekleşmiş oldu. Sosyalist Parti'nin Ekim ayı sonundaki kongresinden önce, sol kanadın sözcülerinden Tarım Bakanı istifa etmek zorunda kalmış, kongre sırasında da parti üzerinde ağır bir ağırlığı artmıştı.

Görevlerinden alınan son 5 yöneticinin 4'ü parti ulusal komisyonunun üyeleri arasındaydılar ve son kongrede Soares'e karşı açılan muhalefet etmişlerdi. Görevlerinden alınmalarına ilişkin gerekçede, 5 parti yöneticisinin, bir grup sendikaların bombalı suikastleri protesto etmek amacıyla düzenledikleri bir gösteriyi katılacaklarını açıklayan bir bildiri yayınlamış oldukları karara neden olarak gösterildi. Bu davranışın, "partinin genel çizgisi konusunda kamu önünde tavır alma biçiminde değerlendirildiği ileri sürüldü.

Ancak, bildiri yayınlama olayının, SP içinde, kongre sırasında yönetimden tam olarak silinmeyen sol kanat sosyalistlerinin yukarıdan aşağı temizlenmesi için bir vesile olduğu belirtiliyor. Portekiz Sosyalist Partisi yönetiminin, sol bir politika için komünistlerle işbirliğine yanaşmayan politikası, partinin yığınlarla bağlarının gitgide zayıflamasında ve örgüt içinde çatlıkların doğmasına yol açmış bulunuyor.

CARILLO'NUN MADRID SOKAKLARINDA ÇEKİLEN FİLMİ, FRANSTZ TELEVİZYONUNDA YAYINLANDI.

Ülkeye serbestçe girmesi üzerindeki yasak sürdürülen İspanya Komünist Partisi Genel Sekreteri Santiago Carillo'nun, ülkeye gizli olarak girişlerinin sonucunda Fransız 2. kanal televizyonu tarafından çekilen bir filmi yayınlandı. Ülkeye sıklıkla girdiği önceden de bilinen S. Carillo'nun Madrid sokaklarında yabancı televizyonlara filmi çekilecek kadar bulunabilmesi, parti üzerinde sürdürülmeğe çalışılan yasağın hayalçiliğini bir kere daha ortaya koydu.

Yaz aylarında İspanya'da kısmi bir siyasi af ilan edilmiş, birçok politik sürgünün ülkelerine dönmelerine olanak doğmuş, ancak İ.K.P.'nin iki yöneticisi Dolores Ibaruri ile S. Carillo'ya giriş izni verilmemekte direnilmiştir. Faşist hükümet bu tutumunu, Ibaruri ve Carillo'nun "güvenliklerini sağlamayacağı" gerekçesiyle açıklıyordu.

Son olarak Madrid'in sokaklarındaki görüntüsü tesbit edilen S. Carillo, ülkeye giriş çıkışları üzerinde şöyle dedi: "Bu, İspanya'da olma, her İspanyol gibi ülkemde yaşama hakkımı ilan etmenin yollarından biridir."

Öte yandan, bir başka komünist yöneticinin sürgünden dönmesi büyük gösterilerle karşılandı. 37 Yıllık ülke dışında bulunan, Katalonya Sosyalist Birlik Partisi'nin yöneticilerinden 85 yaşındaki Rafael Vidiella'nın yurduna dönüşü, Barselona'da binlerce kişinin gösterileriyle kutlandı. Kızıl bayraklarla gösteri yapan binlerce kişi "Enternasyonal!" söyledi. Rafael Vidiella, İspanya ulusal devrimci savaşı sırasında, o zaman özerk olan bölgenin hükümeti "Generalitat"ın danışmanlığı görevinde bulunuyordu. Vidiella'nın onuruna, Katalonya Sosyalist Birlik Partisi Genel Sekreteri Gregorio Lopez Raimundo'nun başkanlığında bir toplantı düzenlendi.

"PATLAMA NOKTASINDA,"

"NOI DONNE" DERGISİ. SÖZ KONUSU YAZIDA TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI BEHİCE BORAN'IN YAŞAM VE MÜCADELESİNE DE DEĞİNİYOR. "PATLAMA NOKTASINDA" BAŞLIĞINI TAŞIYAN YAZIDA, BEHİCE BORAN'IN ULUSLARARASI KADINLAR GÜNÜ DOLAYISIYLA YÜRÜŞÜN 16 MART 1976 TARİHLİ 49. SAYISINDA YER ALAN DEMECİNE DE ATIF YAPILYOR.

"NOI DONNE" DERGISİNDE YERALAN YAZIDA, ÖRNEĞİN BEHİCE BORAN'IN YAŞI VE MAHKUMİYET SÜRESİ GİBİ KONULARDA BAZI MADDİ HATALAR DA BULUNUYOR. BUNUNLA BİRLİKTE, "PATLAMA NOKTASINDA" BAŞLIKLII YAZININ BAZI BÖLÜMLERİNİ ÖZETLEYEREK AKTARMAKTA YARAR GÖRÜYÖZ.

"Binlerce çelişki arasında Türk kadınları, patlamaya hazır bir çok beklenti arasında kendisine gerçek bir yol bulmaya çalışıyor.

"Ve kadınlar

bizim kadınlarımız...

korkunç ve mübarek elleri

ince küçük çeneleri, kocaman gözleriyle

anamız, avradımız, yarımız,

ve sanki hiç yaşamamış gibi ölen

ve soframızdaki yeri

öküzümüzden sonra gelen

ve dağlara kaçıp uğruna hapis yatığımız,

ve ekinde, tütünde, odunda ve pazardaki,

ve karasapana koşulan

ve ağıllarda

ışlıtısında yere saplı bıçakların

oynak ağır kalçaların ve zilleriyle bizim olan

kadınlar"

"Hayatının 17 yılını yurdunun hapisanelerinde, geri kalanının da hemen hemen tümünü sürgünde geçiren ve 1964 yılında Moskova'da ölen, yeni Türkiye'nin ozanı Nazım Hikmet, ülkesinin kadın dünyasına böyle bakıyor.

"O günlerden bu yana yaklaşık 50 yıl geçti. 1934 yılında ilk kez seçme ve seçilme hakkına, eğitim haklarına kavuşan Türk kadınının yaşamında ne değişti? Doğu ile Batı arasında bir köprü durumunda olan, kapitalist gelişme ile feodal yapının bazı kalıntıları arasında kalan bu ülkede, kaynağını Çurban'dan alan bazı yasalar bugün ne ölçüde ağırlığını duyuruyor?"

"...Henüz başındalar, Genç kızlar arasında "feminist bilinç" olgunlaşma yolunda. Ancak, soldaki partiler de bu konuda bilinci bir çözümlemeye kaynaklanan "katılık" içinde. Yalnızca sosyalist bir düzende gerçekleştirilecek olan "kadının vesayetten kurtulması" hedefini sulandıracak bir takım tartışmalara kapılmanı kapyorlar. Bu tür tartışmalara ihtiyatlı bir biçimde yaklaşıyorlar. Bu açıdan, henüz genç sayılsa bile, kadın sorununa gerçekçi yaklaşım Türkiye sosyalist hareketinden geliyor."

"...Türkiye'de kadının durumuna ilişkin karmaşık gerçeklerden bir veri: Şartırcı bir şey: Türkiye İşçi Partisi'nin Genel Başkanı bir kadın. Behice Boran 60 yaşında. Güçlü bir etkiye sahip. 1961 yılında gerçekleştirilen kuruluşundan bu yana Türkiye İşçi Partisi'nin yöneticileri arasında.

"Türkiye İşçi Partisi, 1971 yılındaki sağ darbe sonucunda kapatıldı. Yöneticileri hapsedildi. Behice Boran 20 yıla mahkum olmuştu. 2 yıl sonra bir af sonucu haptisten çıkınca, 1975 yılında yeniden kurulan Türkiye İşçi Partisinin Genel Başkanı oldu. Türkiye İşçi Partisi bugün yasaları, göre 67 ilin en az 15'inde örgütlenmesini tamamlamış durumda. Behice Boran, sosyalist hareketin en büyük partisinin yöneticisi.

"Behice Boran, kadın sorunu üzerine ne düşündüğünü soran Yürüyüş muhabeirine cevap veriyor:

"Tüm sosyalistlerin kadın sorunu ile ilgilenmeleri gereğine inanıyorum. Kadın hakları ve sorunlarıyla ilgilenmek, burjuva feminizmi değildir. Bugün kadın, iki katlı bir sömürü altındadır. Tabii ki, kadın sorunu, diğer toplumsal sorunlar gibi, sosyalist bir toplumda çözüme ulaşacaktır. Ama biz de bunu bekleyerek vakit geçiriyor değiliz. Herşeyden önce çalışma alanında kadın haklarını korumak zorundayız. Diğer önemli bir nokta, kadının toplumsal hayata katılımını sağlamaktır. Çalışma hayatında kadına karşı konulmuş olan farklılıklar tasfiye etmek kolay olsa bile; kadın-erkek ilişkisini, toplumsal değerleri, kadının sahip olduğu toplumsal yeri değiştirmek oldukça güçtür. Önemli olan, kadınların haklarını savunmak için kesin olarak örgütlenmeleri gereğidir."

"Behice Boran'ın bu cümlelerinin arkasında yatan anlamı, kadın sorununu bugün solda yer alan güçler açısından kadını kadını dikkate almadan anlayabilmek güçtür. Kadının vesayetinden bütünüyle kurtulması, geleceğe bağlı bir olgudur. Bunun üzerinde bugünden tartışılmaya çalışılmaya çalışılacaktır. Bunun yerine herşeyden önce kadın ve erkeğin birlikte, sosyalizmi kunnak için çalışmaları gerekmektedir."

ITALYA'DA YAYINLANMAKTA OLAN, ITALYAN KADINLAR BİRLİĞİ'NİN ORGANI "NOI DONNE" DERGISİ, GEÇTİĞİMİZ AY İÇİNDE YAYINLANAN BİR SAYISINDA TÜRKİYE VE TÜRKİYE'DE KADIN SORUNUNA GENİŞ YER AYIRDI.

"Ankara'nın bir gecekondu semtinde, Abidinpaşa'dayız. Ayakbileklerinden sıkıştırılmış geniş geleneksel pantolonlardan giyinmiş kadınlardan biri semaverinden bize çay ikram ediyor. Aslen Sivaslı imiş. 39 yaşında ve 6 çocuk sahibi, 14 yaşında evlenmiş. En büyük çocuğu 24 yaşında. Şöyle diyor bizlere:

"Şanslıyım, kocam iyi bir adam. Evlenmeden önce onu tanıyordum. Ama bugün, çocuklarımız seçimlerini kendilerinin yapmalarını isterim. Benim kızımın da mutlu olması gerekir, ama benimki gibi tesadüfen değil."

"1968 yılında yapılan bir araştırmaya göre, Türkiye'de kentel alanlarda yaşayan ailelerin % 66'sı yalnızca karı, koca ve çocuklardan oluşuyor. Yine 1969 yılında yapılan bir başka araştırmamızın sonuçlarından öğreniyoruz ki, 3 büyük şehirde yerleşmiş bulunan 45 yaşından aşağı kadınlar arasında, % 59'u kocalarını kendileri seçiyor. Bunlardan % 16'sı ise, evleneceği adımı, daha önceden hiç görmemiş."

"Türkiye Cumhuriyeti'nin Medeni Kanunu şöyle söylüyor: Evde seçilen kocaya aittir. Koca, kansından aileyi ekonomik katkıda bulunmasını isteyebilir ve kadın, kocasının izni olmaksızın ev dışı bir işte çalışamaz."

"Galip Usta

baktı Atife'ye

"Evlensendim eğer

torunum olurdu bu kadar"

diye düşündü.

Sonra birdenbire aklına Şevkiye geldi.

Emin'in kızı

mavi mavi gözleri vardı.

Geçen sene

daha adet görmeden

Şahbaz'ın arasında bözmüşlardı.

"Memleketimden İnsan Manzaraları" adlı yapıtında yer alan bu şiirde

Nazım Hikmet, Şevkiye'nin kaderinden bahsetmiyor.

Tüm İktisatçılar Birliği'nin yayınladığı bir araştırma bu konuda şöyle

diyor:

"Celencelere göre, tecavüze uğrayan bir kız halen ölüme cezalandırılmamaktadır."

"Türkiye'de kadın sorunu üzerinde araştırmaya yapanlardan biri ise sorunu şöyle değerlendiriyor: Mevcut durumu değiştirmek, yasaları ve gelenekleri değiştirmek, yurdumuzda kadını özgürlüğüne kavuşturmaya çalışmak, ülkemizdeki demo krasi mücadelesinin önemli bir parçası."

MC AVRUPA'DA YARGILANIYOR

Yasadışı eylemde bir kez daha suçsuzluğu yakalanan MC iktidan kendisine başka suç ortakları da aradı. Şili'li sanatçıların Ankara'dan sınır dışı edildikleri derhal Fransa'ya, Fransız polisine bildirimleri. Ama, Patricio Castillo'nun İstanbul'da basın toplantısında söylediği gibi, "faşizmin insanlığın düşmanı olduğunu bilen" tüm kişiler, kuruluşlar, devletler faşizme karşı mücadelede, bu mücadeleyi veren haklara dayanışma hareketlerine etkin bir biçimde katılırlardı. Yine TIP Genel Başkanı Behice Boran'ın İstanbul'daki toplantıda belirttiği gibi, bu mücadelede "gönülleri ve düşünceleri... beraber olan daha onbinlerce, yüzbinlerce, milyonlarca insan var'dı, "Türkiye'de ve tüm dünyada."

İşte MC iktidan yasadışı eylemine karşı bir anda, uluslararası birçok kuruluş, basın hareketi geçiyor, Şili'li halk sanatçılarına sahip çıkarken, Türkiye halkının da faşizme karşı mücadelede yalnız kalmadığını, yalnız kalıyacağına belirlen büyük bir protesto ve dayanışma hareketine dönüşüyordu TIP'in Şili Halkıyla Dayanışma toplantıları. MC iktidanının antidemokratik, yasadışı baskıları teşhir ediliyordu tüm dünyaya.

Şili'li sanatçıların Türkiye'den sınır dışı edilmeleri aynı akşam Belçika Radyosu haber bülteninde şöyle veriliyordu:

"Şili halkının iki direnmiş şarkıcısı Isabel ve Angel Parra ile yazar-besteçi Patricio Castillo 17 Kasım 1976 günü Türk polisi tarafından sınır dışı edildiler. Sanatçıları Türkiye'de, Türkiye İşçi Partisi tarafından üç şehirden düzenlenen Şili Halkıyla Dayanışma gecelerine katılmak üzere bulunuyorlardı.

"Sanatçılar 13 Kasım'da İzmir'de ve 14 Kasım'da İstanbul'daki gecelere katılmışlardı. Gecelere büyük dinleyici toplulukları gelmişti.

"Şili'li sanatçılar Ankara'ya vardıklarında, polis memurları, İçişleri Bakanlığının, kendilerine ülkenin başkentine girme izni vermediğini bildirmişler. Türk hükümeti, bu keyfi sınır dışı etme olayı ilgili herhangi bir gerekçe göstermemişler.

"Türkiye İşçi Partisi'nin itirazlarına rağmen, Şili'li sanatçılar, Türkiye'den çıkarılmışlardır."

Aynı gün Belçika'nın en büyük sendikası olan FGTB'ye bağlı Türkiye'li işçiler de bir bildiri yayınlamak olayı pro-

testo ettiler: "...dünyanın tüm demokratik güçlerini, Türkiye'de insan haklarını ihlaline karşı seslerini yükseltmeye" çağırıldılar.

Aynı gece Paris'e gelen Şili'li sanatçılar, havaalanında "Uluslararası Af Örgütü", siyasi mültecilere yardım örgütü "Terre d'Asile'in temsilcileri ve ayrıca çok sayıda Şili'li, Latin Amerika'lı ve "ansız tarafından karşılanıyorlardı. Türk polisinden gelen "uyan" ile sanatçıların ifadesine başvuran Fransız polisine ise, utarsız, yasadışı gerekçeler karşısında yapacak hiçbir şey yoktu.

Dünyanın en etkili gazetelerinden "Le Monde" 20 Kasım 1976 tarihli sayısında "Türkiye İşçi Partisi Tarafından Davet Edilen Üç Şili'li Sanatçı Türkiye'den Çıkarıldı" başlığı ile şu haberi veriyordu:

"Sürgündeki Şili'li şarkıcılar Parra'lar ve P. Castillo, Şili halkı ile dayanışma için düzenlenen toplantılara katılmak üzere geldikleri Türkiye'de 17 Kasım günü, Türk makamlarının emriyle, Ankara havaalanından, halen ikamet etmekte oldukları Fransa'ya müveccihen sınır dışı edilmişlerdir.

"Türk polisi, halen hiçbir vatandaşlığa sahip olmayan ve Nansen pasaportu taşıyan üç sanatçının ne oturma ne de çalışma izinlerinin bulunupunu ileri sürmüştür. Oysa, sanatçıların geçen Cumartesi'den beri Türkiye'de bulunmaktadırlar ve TIP tarafından önce İzmir'de sonra da İstanbul'da düzenlenen iki toplantıya katılmışlardır. Ayrıca sanatçıların Partinin onur konukları olarak Türkiye'de bulunuyorlardı.

"Başkent Ankara'nın Salvador Alende ve Luis Corvalan'ın dev portreleriyle sisli tıklım tıklım dolu bir salonunda TIP Başkanı Boran hükümetin tahammülsüzlüğünü kınayarak söz örgütüne saygısızlığını protesto etmişler.

"Ankara havaalanından ayrılmadan önce Şili'li sanatçılar açtı bir gülmüşme ile TIP'li evsahiplerine Yoldaşlar; tekrar geleceğiz demiştir."

Belçika Komünist Partisi'nin günlük gazetesi "Le Drapeau Rouge"un 19 Kasım tarihli sayısında ise şu haber yer alıyordu:

"Belçika'da çok kez dinlediğimiz üç Şili'li şarkıcı, Angel Parra, Isabel Parra ve Patricio Castillo, Türkiye İşçi Partisi'nin düzenlediği Şili Halkı ile Dayanışma gecelerine katılmak üzere gittikleri Türkiye'den sınır dışı edilmişlerdir. İstanbul ve İzmir'deki konserlerinden sonra Ankara'da söylemleri beklenen sanatçıları, uçaktan inişlerinde polis durdurmuş ve zorla bir Luftansa uçağına bindirerek Frankfurt'a yollamıştır.

"Belçika'da FGTB'ye bağlı Türkiye'li işçiler, bir bildiri yayınlamak bu keyfi sınır dışı etme kararını protesto etmişler ve bu konuda herhangi bir gerekçe göstermeyen Türk Hükümetini suçlamışlardır. Gözleri kör halk şairi Şahtu'manın elli ay hapse mahkum edilmesinden sonra bu yeni hareket, Türkiye'nin gerici iktidarı tarafından insan haklarına karşı işlenen suçların yeni bir örneğidir."

Fransız Komünist Partisi'nin 300 bin tirajlı günlük gazetesi l'Humanite de 22 Kasım tarihli sayısında verdiği haberde, Şili'li halk sanatçıların Türkiye'de düzenlenen dayanışma toplantılarına gittiklerini bildirdikten sonra şöyle devam ediyordu:

"İzmir ve İstanbul'daki ilk toplantılar çok büyük başarı sağladı. İzmir'de 4 bin İstanbul'da ise 8 bin kişi bu toplantılara katıldı, bütün basın bundan söz etti. 17 Kasım'da da kordiplomatizmi'nin azaltılması için bir toplantı daha düzenlenmişti. Türkiye'de bulunuşları tamamen yasalara uygun olmasına rağmen işçi sanatçı Ankara'ya varışlarında polis tarafından sekiz saat alıkonulduktan sonra zorla bir uçağı bindirilerek Pa-

nışma gecelerine katılmak üzere gittikleri Türkiye'den sınır dışı edilmişlerdir. İstanbul ve İzmir'deki konserlerinden sonra Ankara'da söylemleri beklenen sanatçıları, uçaktan inişlerinde polis durdurmuş ve zorla bir Luftansa uçağına bindirerek Frankfurt'a yollamıştır.

"Belçika'da FGTB'ye bağlı Türkiye'li işçiler, bir bildiri yayınlamak bu keyfi sınır dışı etme kararını protesto etmişler ve bu konuda herhangi bir gerekçe göstermeyen Türk Hükümetini suçlamışlardır. Gözleri kör halk şairi Şahtu'manın elli ay hapse mahkum edilmesinden sonra bu yeni hareket, Türkiye'nin gerici iktidarı tarafından insan haklarına karşı işlenen suçların yeni bir örneğidir."

Fransız Komünist Partisi'nin 300 bin tirajlı günlük gazetesi l'Humanite de 22 Kasım tarihli sayısında verdiği haberde, Şili'li halk sanatçıların Türkiye'de düzenlenen dayanışma toplantılarına gittiklerini bildirdikten sonra şöyle devam ediyordu:

"İzmir ve İstanbul'daki ilk toplantılar çok büyük başarı sağladı. İzmir'de 4 bin İstanbul'da ise 8 bin kişi bu toplantılara katıldı, bütün basın bundan söz etti. 17 Kasım'da da kordiplomatizmi'nin azaltılması için bir toplantı daha düzenlenmişti. Türkiye'de bulunuşları tamamen yasalara uygun olmasına rağmen işçi sanatçı Ankara'ya varışlarında polis tarafından sekiz saat alıkonulduktan sonra zorla bir uçağı bindirilerek Pa-

ris'e yollandılar.

"Paris'e varışlarında ise üç sanatçı Ankara'dan, Türk polisinden gelen bir telefonu bahane eden Fransız polisi tarafından da bir süre alıkonuldular. İçişleri Bakanı pay Poniatowski ne zamandan bu yana Ankara'dan emir aldığına bize açıklayabilecek mi?"

Belçika Sosyalist Partisi'nin yayın organı "le Peuple" 20 Kasım tarihli sayısında "Türkiye - Hükümet Pinochet'in suç ortağı..." başlığı ile haberi şöyle veriyordu:

"Üç Şili'li şarkıcı, Türkiye'deki faaliyetlerinin üçüncü konserini Ankara'da vermek olanağını bulamadan, Çarşamba akşamı, bu ülkeden sınır dışı edilmişlerdir.

"I. Parra, Angel Parra ve Patricio Castillo Şili askeri cuntasına karşı popülar ve yurtsever şarkılar söylemekle tanınmışlardır... Üç sanatçı daha önce İstanbul ve İzmir'deki konserler venmiş bulunuyorlardı.

"Sınır dışı etme emri koalisyon hükümetini oluşturan dört partiden en tutucu olan Milli Selamet Partisine mensup İçişleri Bakanı tarafından verilmiştir."

Şili'li halk sanatçıların Türkiye'den sınır dışı edilmelerinin uluslararası kamuoyunda yankılanandan yalnızca bir kimsi bunlar. Ancak MC'nin yasadışı eyleminde suçsuzluğu yakalandığını uluslararası alanda da belgelemeye yeterli bir kanıt bile.

PARRA'LARDAN MES

Türkiye'den sınır dışı edilen Şili'li sanatçılardan Angel Parra ile Isabel Parra, bu olaydan sonraki ilk konserlerini Belçika'nın Louvain şehrinde verdiler. Grand Beguinage'de "Halk İçin Oratoryo"yu söyleyen Şili'li sanatçılar, konser sırasında, Belçika'daki Türkiye'li işçiler adına bir heyet ziyaret ederek kendilerine dayanışmalarını belirtti ve bir çiçek sundu.

BELÇIKA'DAKİ TÜRKİYELİ İŞÇİLER ŞİLİ'Lİ SANATÇILARA ÇİÇEK SUNDU.

PARRA'LAR, GECERİN DÜZENLENMESİNDE BÜYÜK BİR ORGANİZASYON GÜCÜ GÖSTEREN TÜRKİYE İŞÇİ PARTİLİLERE TEŞEKKÜR EDİYORLAR.

FGTB Sosyalist Sendikası'nın Türkiye'li üyeleri, ayrıca, sınır dışı etme olayı ile ilgili olarak iki dille yayınladıkları bir protesto bildirisini de konser katılan Belçikalı dinleyicilere dağıttılar.

Şili'li sanatçılar, Türkiye'li işçilerle yaptıkları sohbette Türkiye'deki dayanışma gecelerinden duydukları memnuniyeti şu şekilde belirttiler.

"Türkiye'de verdiğimiz konserlerde halkın gösterdiği olağanüstü ilgi, verdiğimiz mücadelede azmimizi bir kat daha güçlendirdi. O kadar ki ideolojik olarak karşımızda bulunan sağcı gazeteler dahi konserlerimizle ilgilenmek zorunluğunu duydular, halkımızın mücadelesi üzerine bizimle konuşarak bilgi istediler.

"Türk Hükümeti'nin hakkımızda verdiği sınır dışı etme kararı, halkın politik uyanıklığından duyduğu paniğin bir ifadesidir. Çünkü Şili halkı ile dayanışma geceleri, sadece Şili halkının değil, Türkiye halkı da dahil bütün dünya halklarının kurtuluş mücadelesini zafere ulaştırma yolundaki enternasyonalist davranışın yeni ve büyük bir göstergesi olmuştur.

"Hemen şunu da belirtmek isteriz ki, Türkiye'deki dayanışma gecelerinin düzenlenmesinde, Türkiye İşçi Partili yoldaşlar, örnek bir örgütlenme düzeyi ve yaratıcı bir disiplin anlayışı gösterdiler. Gecelerin hazırlanmasında emeği geçen tüm yoldaşlara kendimiz ve halkımız adına teşekkür ederiz."

SEVGİ'YE SELAM

VARLIK ÖZMENEK

Anafartalar Caddesindeki büyük Adliye Binasının cümle kapısının girişinde sol yanda iki jandarma erinin arasında duruyordu. Beni görünce gülmüsed. Bir an konuşmak istedi ama hemen biraz ilerde duran jandarma başçavuşundan yana bakarak vazgeçti...

Birşeyler söylemek istemişti...
Yandan bakıldığında, jandarmaların sırtlarında süngürlü minare, Sevgi'nin sarı başı da kubbe gibi görünüyordu. Yaklaşım...

" - Gönderdiğim gazeteleri alıyormusun" diye sordum.

Mümkün olduğunca Sevgi'nin muhafızlarını ürkütmemeye çalışmıştım. Tutukluklu hali sesine sinmişti. Kısacık cevap verdim:

" - Evet alıyorum, sağol..."

Dedi demedi, hemen ilerideki jandarma başçavuşunun bizden yana döndüğünü ve üzerimize doğru yürümeye başladığını gördüm. O anda, kendisiyle konuşmaya çalışmakla Sevgi adına iyi mi, fena mı yaptığımı düşünmeğe başladım. Neyse, başçavuş kısa konuşmayı seven adammış:

" - Yasak!" dedi.

Galiba fit olabileceğimiz en az kötü olasılık buydu. Biraz da bu yüzden rahatlayarak:

" - İstedigin bir şey var mı Sevgi" diye devam ettim.

Başını iki yana salladı.

" - Hayır... sağol..."

Gülmüşüydü...

Sonra, başçavuş önde, iki jandarmasının arasında Sevgi, döndüler, caddenin kıyasında kendilerini tutuklevine götürmek için bekleyen askeri araca doğru yürüdüler...

lerdeki en sivri izlenimler belleğime çöktü kaldı...

Bilmiyorum...
Ama ne olursa olsun, yüreceğine bir zehir akıtıldığı içerlerden bir yerden ölüm ateşi yakıldığı belliydi Sevgi'ciğin...
1972 yılının sonlarına doğruydu...
Sevgi, 12 Mart rejiminin tutuklusuydum...

1968'lerde. Ankara'da Mithatpaşa caddesindeki televizyon binasına girenken onu birkaç sabahları gördüm. O muz başından yana doğru sarkıtığı çantanın sallantısına alırdırmadan, elleri cepte, kırdı yalmayak dolaşır gibicesine, uzun adımlarla, o da aynı caddede üzerindeki TRT Genel Müdürlüğü binasına doğru giderdi...

Özentsiz, yapmacıksız, kendine alabildiğini doğru, deli dolu bir hali vardı. Sonradan söylediler:

- Merkez Programdan Sevgi...

Devrimciyi, demokrattı. Mertti, dürüstü, pırlı pırlı. 12 Marttan sonra sorgusuz sualsiz TRT'den birlikte atıldık... Bir elin parmakları gibiydik... İzzetlik çekti.

O gülerdi. Sevgi, Ekmekçi, üçümüz Piknik'te oturmuştuk. Mustafa Ekmekçi de Türk Haberler Ajansından atılmıştı...

Hem birkaç kadeh parlatmış, hem de konuşmuştuk... Sevgi gümbür gümbür neşe içinde, zekasının aydınlatığı anlamıyla 12 Mart rejimini aştığı, bu arada halimizi de karikatürize etmeyi ihmal etmiyordu...

Bugün de, in karanlığında bir aydınlık çizgi savaşçısı olan Ekmekçi'nin işinden atılışına üzülmekten çok, 12

Salt bireysel bir tepki miydi?... İri iri laflar etmeye gerek yok. Özünde... yaratıcılığın olanca coşkusıyla, hayat dolu luğu, eğilmezliği, ateşler çaktırıyordu beyninde ve yüreğinde... Sevgi, 12 Mart rejiminin tutuklu adayı idi...

12 Ekim Senato üçte bir yenileme ve millet meclisi ara seçimleri vardı. Gazeteci olarak Ecevit'i izliyorduk. Her gittiği yerde Ecevit'i karşılayan kalabalıklar arasında kadınların çokluğu dikkati çekiyordu.

- Acaba Sevgi bir gezide kadınlarla konuşamaz mıydı?...

Telefon ettiğimizde memnuniyetle kabul etti önerimi. Amasya'ya gidecektik Ecevit ile. Otobüs ile gidecek, sonra Samsun'a geçip uçakla dönecektik.

Amasya meydanındaki kalabalığın içinde kadınların genç kızların içinde civil civil dolaştığı Sevgi. Ben de fotoğraf makinemle resimliyordum. Sevgi'yi ameliyathalde buralara getirmiştim ama o da memnun görünüyordu...

Beş saat yolculuğumuz boyunca da sürekli konuşmuştuk. Kendini aşmıştı. İşçi sınıfı hareketine, sosyalist harekete, yoğun bir ilgi duyuyordu... Çarpıcı kişisel yetenek ve özelliklerine sağlıklı politik görüşler eklenmişti...

Nitekim Ankara'da kurulan İşçi Kültür Derneğinin kuruluş çalışmalarına katıldığına ve Yönetim Kurulunda görev alarak, dalında ussanndan çaba gösterdiğine tanık oldum sonraları. Hiç burnu büyüklük yapmamış, çalışmalara katılmıştı.

Kariyerizme sapmamıştı. Kariyeristleri kinliyordu ve pek de güzel alay ediyordu onlarla... Amasya'dan sonra Samsun'dan uçak kalkmadı. Gene otobüsle dönmeğe mecbur kaldık Ankara'ya. Yorulmuştu. Evde iki çocuk bekliryordu üstelik...

"Ecevit ve Kadınlar" yazı dizisini kısa bir zaman sonra bana gönderdi. Ama yazıyı gazete yayınlıyordum. Bir başka gazeteye verdim. Orada yayımlandı. Yazının sonunda Ecevit'e "işin zor" dediğini hatırlıyorum. Çektiğim fotoğrafları da beğenmişti. O fotoğrafları ona önceki ay Londra'ya gideceğinden iki gün önce gönderilebilirdim. Gidememiştim.

Sadece telefonda konuşurken:
" - Güle güle git, güle güle dön" demiştim.

Dönmedi...

Hikayeci, romancı velhasıl sanatçı Sevgi...

Ama Sevgi, hepsinden önce, kendisini Türkiye'nin sosyalist hareketinin dinamizminde arayıp bulmağa çalışan, yeteneklerini o doğrultuya koşturmaya hazırlayan, buna ilişkin de, çok uğun, çok canlı örnekler yaratan bir düşün emekçisiydi. Türkiye yiğit bir anti-faşist savaşçıyı yitirdi. Ama Türkiye'nin aydınlık geleceği, yitirmemek üzere çoktan kazandı Sevgi'yi...

Selam olsun yiğit anısına...
Hele hele satılmışlığın, dönkeklığın üç kağıtlılığın cirrit attığı bugünlerde...

Arkasından baktım. Kahterengi bir ceket, uzun bir ekleklığı vardı. Ve bu giysiler içinde Sevgi'nin dal gibi kurumakta olduğuna ilk kez orada tanık oldum. Daha sonra bu gözlemimi hiç düşünmek bile istemedim. Yoksa bana mı öyle gelmişti?...

Şurası muhakkaktır ki, diye düşünüyordum. Günün malum ortam ve koşullarında Sevgi'yi hem de pek sevimli bir iş için gitmediğim Adliye kapısında jandarmalar arasında görünce, görüntü-

Mart'a lanetler ve sövgüler savuruyordu Sevgi. İfade edilişindeki gümbürtünün fazlalığına yapılabilecek ufak bir itirazın dışında Sevgi kaya gibiydi, yiğitti, boynunu dikti...

12 Mart günleriydi. Kızılay'da karşıdan karşıya geçiyordu. Polis 525 kuruş ceza kesti. Kırmızı lamba yanarken geçmişti...

Cebinden 50 lira çıkarmış:
" - Üstü kalsın, demişti. Dokuz kez daha kırmızı yanarken geçeceğim..."

likten iyi anlarla ayrılmadığını bilmeme rağmen ameliyattan kalkar kalkmaz kendisine bir yazı dizisi önerdim. Doğrusu bu ya, kendi kararınca, aklınca, Sevgi'nin ameliyatı unutmamasına katkıda bulunabilir miydim?...

Bir ajansın Ankara temsilcisiydim. O sıralarda bir de yeni gazete çıkacaktı. O gazetede yayınlıyabilirdik yazısını... Belki de Sevgi'nin sürekli yazmasını sağlayabilirdik... Biz hâlâ onu gazeteciliğe çekmeyi mi deniyorduk ne?...

"TIP

İŞÇİ

SINIFININ

PARTİSİ

OLDUĞUNU

İSPATLAMIŞTIR."

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI BEHİCE BORAN, TIP KARTAL İLÇE ÖRGÜTÜNÜN 1. KONGRESİNDE BİR KONUŞMA YAPTI. GENEL BAŞKAN BEHİCE BORAN'IN KONUŞMASININ ÖZETİNİ OKURLARIMIZA SUNUYORUZ.

Behice Boran bundan önce yapılan bir toplantıda

"İŞÇİ SINIFINI SOSYALİST İKTİDAR VE SOSYALİZM YOLUNDAN SAPTIRMAK İÇİN ÇOK OYUNLAR DÖNDÜRÜLÜYOR. BİR YANDAN SENDİKAL ÖRGÜTÜ, DİSK'İ BİR PARTİYİMİZ GİBİ KABUL ETTİRME ÇABASI SÜRDÜRÜLÜYOR, ÖTE YANDAN İŞÇİ SINIFI CHP'YE BİR UMUT KAPISIYIMIZ GİBİ KAPILANSIN İSTENİYOR. CHP'NİN SOLUNDA YASAL İŞÇİ SINIFI PARTİSİNİN YER ALMADIĞI PROPAGANDASI ALTAN ALTA YÜRÜTÜLÜYOR. OYSA PARTİMİZ, PROGRAMI, TÜZÜĞÜ, ÇEŞİTLİ YAYINLARI VE BİRBUÇUK YILI AŞKIN ÖRGÜTLENMESİ VE EYLEMLERİ İLE İŞÇİ SINIFIMIZIN SOSYALİZMİ HEDEF ALAN PARTİSİ OLDUĞUNU İSPATLAMIŞTIR."

"Hayat pahalılığı, geçim sıkıntısı, yetersiz gelir, işsizlik gibi sorunlar altında bunalar bir de deprem felaketi geldi yaktı yüreklerimizi. Deprem bir tabiat olayı, önlenemez. Ama depremin doğduğu felaket bir ölçüde önenebilir, önlenemiyorsa bunun sorumlusu tabiat değil, insandır, toplum düzenidir. Kapitalizmin, hele Türkiye'ninki gibi geri kalmış bağımlı bir kapitalizmin her alanda görülen bozukluğu, keşmekeşi, bu deprem felaketi konusunda da kendini göstermektedir. Her depremden sonra aynı ah ve vahlar, aynı serzeniş, aynı organizasyon bozukluğu ve yetersizliği. Oysa Türkiye'nin deprem kuşağı üzerinde bulunduğu ve hangi bölgelerinde depremlerin yoğunlaştığı biliniyor. Ülkemizde depremler bilmemeye olanak bırakmayacak kadar çok sık oluyor. Oysa ne depreme dayanıklı bir konut yapımı politikası uygulanıyor, ne de acele yardıma hazırlıklı olabilmek için bölgesel depolar, acil yardım merkezleri kuruluyor. Kırsal bölgelerde halkımız kerpiç ve yığma taşın evlerde oturdukları, kentlerdeki inşaat, depreme dayanıklılık sağlayacak tekniklerin kullanılması şöyle dursun, normal sağlam inşaat standartlarına göre dahi kontrolden uzak kaldıkları, her depremden halkımızın binlerce ve binlerce kurban vermesi kaçınılmazdır."

"Toplum yaşamımızla ilgili hangi sorunu ele alsak, sebepleri kapitalist düzene gelip dayanıyor. Bütün bu irili ufaklı sorunların temelinde çözümü için iktidarın büyük sermaye sınıfının elinden işçi sınıfının eline geçmesi gerek. İşçi sınıfının, emeçli sınıflarla ortaklıklar kurarak gerçekleştireceği iktidardır ki ancak sorunları planlı, akılcı, geçerli yöntemlerle çözüm yoluna sokacaktır."

POLİTİK DÜZEYDE ÖRGÜTLENME GEREKİ

"Ama sözünü ettiğimiz nitelikte bir iktidar şu partiye değil de bu partiye sadece oç vermekle gerçekleşmez. İşçi sınıfımızın kendisi iktidar için hazırlanmalıdır. İşçi sınıfının mücadele ürku ıret, ikramıye, kudem tazminatı, referandum gibi ekonomik sorunlarla sınırlanmamalıdır. Bunlar yaşamak için önemli ve uğrunda mutlak sonuna kadar mücadele verilmesi gereken sorunlar olmalıdır. Behice Boran, işçi sınıfını, işçi arkadaşlarımızla, ülkemizin iş ve dış politikasıyla, tüm sorunlarıyla, ekonomik, siyasal sorunlarıyla sağlık, eğitim, sanat sorunlarıyla kadar tüm sorunlarıyla ilgilenecek, bu konularda bilgi edinecek, bu konularla ilişkin sorunların geçerli çözümlerini, yöntemlerini öğrenmek ve bu doğrultuda siyasal mücadele vermek durumundadır. İktidar olup ülkeyi yönetebilecek bu bilgileri ve mücadeleyi deneyimlerini kazan-

makla, özümsemekle mümkündür. İşçi sınıfı bu bilgileri, mücadeleyi deneyimlerini, iktidar için gerekli yetenekleri ancak politik düzeyde örgütlenerek, partileşerek kazanabilir. Kendi bağımsız partisi aracılığı ile ancak iktidara olabilir ve iktidarda kalıp işleri yürütebilir. Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın bu nitelik ve yetenekte olan partisidir. İşçilerimiz partilerine sahip çıkmalı, ona üye olmalı, partide görev almalıdır."

SENDİKALAR VE SENDİKACILIK

"Sendikalar işçi sınıfının ekonomik mücadele araçlarıdır. Sendikalar ne kadar politikleşse de partinin yerini almazlar. Sendikaların aslı görevi ekonomik mücadeleyi başlarıyla yürütmektir, siyasal partinin aslı görevi de işçi sınıfını iktidar için hazırlamak ve iktidara getirmektir. Bildiğiniz gibi işçi sınıfının mücadelesi üç yanlıdır: Siyasal, ekonomik, ideolojik. Üstün olan siyasal mücadele ve örgütler, partidir. Çünkü tüm sorunların son tahlilde çözümü siyasal, iktidar sorunundan geçer. Her hangi bir sendikal örgütü bir siyasal örgüt, bir partiyimş gibi görmek ve göstermek ve bu anlayış içinde eylemlere yönelmek işçi sınıfının doğru örgütlenme ve mücadele yolundan, sosyalist iktidar yolundan saptırır."

"Sendikaların niteliğine de çok dikkat etmek gerekir. Söylenenler, yazılanlardan önce davranışlara, durumlara bakmak gerekir. Sağa yönelip, sağa kayıp solda keskin laflar etmek, keskin sol görünmek günümüzde geçer akçe oldu, kullanılan başka yöntem oldu. Sosyalist işçileri, temsilcileri, sendika yöneticilerini işlerinden ve örgütlerinden dışarı alan bir sendikal örgüt, üst yöneticileri kendi dünyalarını kurmaya bakan bir sendikal örgüt, yayınlarında ve sözcüklerinin demecilerinde ne denli keskin laflar edilirse edilsin, işçilerin devrimci örgütü değildir, olamaz."

SOSYALİST PARTİ, TIP VE CHP

"İşçi sınıfını sosyalist iktidar ve sosyalizm yolundan saptırarak için çok oyunlar döndürülüyor. "Bir yandan sendikal, bir örgütü, DİSK'i bir partiyimş gibi gösterip, kabul ettirme çabası sürdürülürken, öte yandan işçi sınıfı CHP'ye bir umut kapsıymış gibi kapılansın isteniyor. CHP'nin solunda yasal işçi sınıfı partisinin yer almadığı propagandası alttan alta yürütülüyor. Oysa partimiz, programı, tüzüğü, çeşitli yayınları ve birbuçuk yılı aşkın örgütlenmesi ve

eylemleri ile işçi sınıfımızın sosyalizmi hedef alan partisi olduğunu ispatlamıştır."

"CHP, kendi deyimleri ile "sınaileşme sürecinin değişen koşullarında" kapitalizmi sürdürmek, bu konuda büyük burjuvaziye güvence vermek çabasındadır. Bu değişen koşullar emeçli kitlelere yeni haklar tanımayı, demokratik özgürlükleri genişletmeyi gerektirmektedir. Büyük burjuvazi ve yandaşları eski tutucu alışkanlıklarından, politikalarından vazgeçip bu yeni koşulları gerçekleştirecek önlemlere razı olmalıdırlar; varlıklarını sürdürebilmeleri buna bağlıdır. CHP'nin politikası ana çizgisiyle birkaç cümle içinde böyle özetlenebilir."

"Bununla beraber, biz CHP'yi diğer burjuva partilerinden ayrı tutuyoruz. Demokratik özgürlüklerin, emeçli halk kitlelerinin ekonomik, sosyal, kültürel haklarının ve ulusal bağımsızlık ve egemenliğin savunucusu olduğu ölçüde ve süreçte bu konuda kendisi ile güç ve işbirliği yapabileceği öngörüyoruz. İkinci bir noktada, işçi sınıfı diğer emeçli sınıflarla ittifak kurmadan, onların desteğini kazanmadan iktidara gelemeyiz ve iktidarda kalamaz. Bir yandan emeçli kitleler arasında sosyalizmi tanıtmaya, yayma, tutturma çalışmalarına yaparken, öte yandan da emeçli kitleler arasında tabanı olan demokratik nitelikteki partilerle, bugünkü durumda CHP ile, toplumun demokratikleşme sürecinde aramız bir platform üzerinde anlaşarak birlikte hareket etmeyi sağlamaya çalışırız."

MC'NİN GELECEĞİ

"Günün en çok tartışılan konusu koalisyonun parçalanıp parçalanmayacağı, MC'nin iktidardan düşüp düşmeyeceğidir. Bizim görüşümüze göre tam bütçeden önce koalisyon parçalanmaz. Ortaklar, özellikle MSP Demirel'den koparacağını koparıyor; Demirel her ne pahasına iktidarda kalabileceği için ve bir ölçüde de simdi yetenleri ileride uygulamada geri alabileceği hesabıyla, koalisyon ortaklarının baskısına boyun eğiyor. Ama bütçeden sonra MSP koalisyondayanabilir. İktidarda kalarak seçimlere gitmekle Demirel için ne kadar yarar varsa, Erbakan için zarar vardır. Erbakan'ın yaran Demirel ile AP'nin iktidardan düşüğü kendisinin ise yeni bir koalisyondaya iktidarı sürdürdüğü bir ortamda seçime gitmektedir. Seçimleri münhasır, kısa süreli bir hükümetin kurulmasında giriş ve politika ayrıntıları önemli rol oynamayacağından, bütçeden sonra CHP-MSP-DP bir seçim hükümetinde birleşebilirler."